

ST. OLAV

Påsken 1995

Georges Roualt: "Kristus ved byporten"

*"Dere vet at om to dager feirer vi påske;
det er da Menneskesønnen skal utleveres til å
korsfestes." Matt 26,1-2*

ST. OLAV

Innhold:

3 Redaksjonelt	<i>UKJ</i>
4 Den straffende Gud - en karikatur	<i>Olav Müller sscv</i>
7 Oppstandelsens triumf	<i>Melito av Sardes</i>
8 Transplantasjon av fostervev	<i>Erwin Bischofberger sj</i>
12 Det utenkelige er alltid mulig	<i>Samuel Pisar</i>
13 Kirken medskyldig i jødeutryddelsene	<i>Den tyske bispekonferanse</i>
14 En ny kilde til åndelig inspirasjon	<i>Brian McNeil crv</i>
15 Klosterkrim fra middelalderen	<i>Nils-Petter Enstad</i>
16 Fostervev og abort - to sider av samme sak?	<i>Rønnaug Aa. Andresen</i>
18 Pavens fastebudskap: Analfabetismens svøpe	
18 Lidelsen venter på svar. . .	<i>Br. Andrew</i>
19 Dansk suksess!	
20 En tåpelig drøm	<i>Tone Ringen</i>
22 Den vanskelige ytringsfriheten	<i>Bernt Eidsvig</i>
23 Angelus-klokker i Tromsø	<i>Rolf Sand</i>
26 Tre livsvilkår for kirken	<i>Red.</i>
24 "Så ingen skal spørja"	<i>Jan Magnus Bruheim</i>
26 Delte meninger	<i>UKJ</i>
32 Blikk på tiden	<i>Pilegrim</i>

Tynt på toppen!

Orker vi flere toppmøter i mammutklassen? Kommer det noe ut av dem? Og har vi - les verden - råd til dem? Råd ikke bare i kroner og øre, men rent menneskelig sett? Blir det ikke som med skogen og trærne: Vi ser ikke solidariteten for bare limousiner? Det var Volvo, denne gang!

Tilgi sarkasmen - den er ikke helt grunnløs.

For hvor lenge har ikke kongressene, om ikke danset som i Wien annodazumal, så i hvert fall kommet høyst komfortabelt sammen for å løse fattigdoms- og fordelingsproblemene i verden? Uten sjenerende store resultater. Det eneste det synes å herske enighet om, er at kløften mellom de rike og de fattige er økt, på verdensbasis, i kongressenes og konferansenes tidsalder. Det forteller statistikken - som for én gangs skyld ikke lyver. Dessverre.

Toppene begynte med miljøkonferansen i Rio i 1992, så stod menneskerettighetene på dagsordenen i Wien i 1993, i fjor var det Kairo og befolkningsutfordringen/eksplosjonen (stryk det som ikke passer). Og nå - nylig avsluttet - København og toppmøtet om sosial sikkerhet. Står verden ikke bare til påske, men til ut i september, får vi med oss det femte ledd i FNs toppcyklus: kvinnekonferansen i Peking. En hel kvintett heller uforpliktende topper: Det statene eventuelt underskriver på, er ikke juridisk bindende, kun en slags gentlemen's agreement. Og gentlemen er av de truede arter i dagens politiske klima - (uten at vi har notert større redningsaksjoner i den sammenheng).

Husker vi ikke feil, planlegger FN også en topp i Istanbul neste år. Og får Zaires Mobutu - han med leopardluen og de fete bankkonti i Sveits - det som han foreslo i København, får vi også en 'topp' om flyktninger.

Tilbake til realitetene. Én million mennesker, nærmere bestemt en femtedel av verdens befolkning, lever, ifølge FN, i det som på fagspråket kalles absolutt fattigdom - et begrep som får selv en norsk lørdagsrisengryngrøt til å føles som en usolidarisk klump i halsen. Føy til at hvert tiende menneske i arbeidsdyktig alder er uten arbeid, og at millioner av barn dør fordi de ikke får en skarve vaksine eller to for gjengse barnesykdommer, så har vi i et nøtteskall bakgrunnen for det nylig avsluttede København-møtet. Som ifølge rapportene og etter at festtalene og honnørordene er skrellet vekk, gir lite med substans. Kort sagt: Vi alle - verdens rike og verdens fattige (begge kategorier finnes i nord, sør, øst og vest) - befinner oss riktignok i samme økologiske og økonomiske båt, men vi vil i mange år fremover, dessverre, fortsatt reise på forskjellig klasse. Fordi de få på første klasse ikke er villige til å betale køyeplass for de mange på dekksplass.

Sosialtoppmøtet i København gir en "særdeles god anledning til å vise styrken i kirkens sosiale tradisjon og hvor sterkt den føler seg forpliktet av den," sa jesuitten James Hug under et 'toppforberedende møte' i Washington i desember i fjor, arrangert av bl.a. de pavelige rådene "Cor Unum" og "Justitia et pax".. "Konferansens anliggende berører selve kjernen i moderne katolsk sosiallære", og det er maktpåliggende at "Vatikanet viser like mye energi og politisk vilje når det gjelder denne 'toppen' som man gjorde for sakene som stod på dagsordenen i Kairo", understreket Hug.

Om så er skjedd, skal vi ikke dømme om, men heller konsentrere oss om å bringe Hugs poenger - og dermed et særdeles katolsk syn på saken - videre i all korthet. Her er klar og utfordrende tale - ingen greie fromhetsfloskler, selv om Bergprekenens radikalitet selvsagt ligger i bunn av det hele.

Grunnfeilen ved det dokument man har utarbeidet til København-møtet (og som ifølge møterapportene ble ytterligere vannet ut under realitetsbehandling!) er, ifølge Hug, at "det ser den markedsdrevne, eksportorienterte økonomien som selve grunnlaget for sosial utvikling". Riktignok er her en viss modererende selverkjennelse: Det tales om å dyrke systemets 'suksesser' og luke ut 'feilene' - men her må sterkere lut til. "Dokumentet går ikke i dybden med de strukturelle årsaker som ligger under suksessene og feilene; det avdekker ikke den iboende og strukturelt betingede sammenhengen mellom dem. Det er nemlig selve dynamikken i markedsøkonomien som stenger de svake og fattige ute. Feilene er et direkte resultat av suksessen.," understreket vår jesuittpater.

Den modell for sosial utvikling som dokumentet opererer med, er ikke tilfredstillende: Sosial utvikling og sikkerhet blir her først og fremst å sikre de grunnleggende forutsetninger for at alle skal kunne delta i den økonomiske utvikling. Oppskriften er altså: "Alle inn i markedsøkonomien." Utdannelse, bedre helsetilbud, utbygging av sosiale sikkerhetsnett etc. blir midler for å nå dette målet.

Dette er for grunt, mener Hug. Og setter navn på andre svake punkter i utkastet: lite og intet om å temme de multinasjonale selskapers makt og innflytelse, labert om den internasjonale våpenhandels ødeleggende og dypt demoraliserende virkning, helt og totalt utilfredsstillende om overforbrukets svøpe; lite til støtte for en bærekraftig samfunnsutvikling; ingen radikal strykning av de fattige lands gjeldsbyrde. De gode ansatser som tross alt finnes i dokumentet, blir lite og intet verd fordi man ikke er villig til å rukke ved maktstrukturer og -konsentrasjoner. "Dette er blitt påpekt fra kirkens side flere ganger under forarbeidet, men man har ikke nådd frem, og vil neppe gjøre det i København," var Hugs nøkterne vurdering halvannen måned før 'toppen'.

Resignasjon, altså? Det er ikke lov, sier pater Hug, for der er håp. Satses det riktig, gir det resultater. Det viser erfaringen fra f. eks. Caritas Internationalis og andre hjelpeorganisasjoner som arbeider med å fremme ekte "menneske- og samfunnsutvikling" på grasrotplanet. De søker å vinne over fattigdommen i det små og i det nære, skape arbeidsplasser og levelig utkomme der nøden råder og derved motvirke den sosiale oppløsning. Riktig satsing innebærer at menneskerettighetene - ikke økonomien - danner grunnvullen som man bygger den sosiale utvikling på. Da blir mangt som nå betraktes som økonomiske anliggender, langt mer nærgående og utfordrende. Kirken påstår ikke at den har en fiks ferdig alternativ modell for et mer menneskelig samfunn, men ut fra sitt feltarbeid har den noen hint å gi om hvor landet ligger, sier James Hug.

Håpet er der. Men vi finner det neppe på toppene. Der har, som kjent, luften en tendens til å være heller tynn. . . UKJ

Nye veier til annullering av ekteskap?
I et intervju med bladet "Weltbild" sier Troskongregasjonens formann, kardinal Ratzinger, at man ikke kan røre ved de prinsipielle sider ved ekteskapets uoppløselighet, men at det bør finnes nye veier til å fastslå ekteskapsannulleringer. Man bør i sterkere grad enn tilfellet er i dag, undersøke om ekteskapet overhodet var gyldig da det ble inngått. Fjorårets brev fra tre tyske biskoper om omsorg og evt. nattverd for gjen-

gifte skilte har gitt grunnlag for dialog på bredt grunnlag.

Kardinal Ratzinger appellerer til katolikene om å skjelne mellom teologi og tro. "Innen teologien kan man strides og gjøre eksperimenter som senere kastes i papirkurven," mener kardinalen. Det er viktig å bli inspirert av teologien, men man må vokte seg for å tro at det er fra teologien man jevnlig kan lære hva man skal tro på. Vatikanet foreskriver ikke katolikkene hva de

skal tro: Når Roma uttaler seg, er det for å beskytte de troende mot virvaret av meninger, sier Ratzinger. Som anbefaler at man setter sin subjektivitet til side i tillit til skriften og kirkens erkjennelse. Pavens betydning ligger ikke først og fremst i ham som privatperson, men i det at han er garant for den felles tro. KIPA/KAT. ORIENTERING

Både i det gamle og det nye testamente er Gud svært så ofte vred på menneskene, og denne vrede, straffende Gud som vi møter i fundamentalistisk bibeltolkning, har gjort troen - og livet - vanskelig for mange. Men hva innebærer det egentlig når Bibelen taler om Guds vrede? Og hva har dagens teologer å si om saken? Pater Olav Müller tar opp disse problemstillingene og søker å kaste lys over det som for mange har kan virke som et håpløst mørke av skyld og straff.

En tysk psykoanalytiker, Tilmann Moser, skrev for 25 år siden en bok med tittel "Gudsforgiftning". I mellomtiden er den blitt kjent over alle landegrenser. Boken er skrevet som et brev til den Gud som forgiftet hans liv som barn, ungdom og langt inn i voksen alder. I dette brevet tar han i sitt 42. år avskjed med den karikerte Gud som ble hans 'sykdom'. Fromme foreldre kanaliserte i god tro sin nedarvede, tyranniske, straffende Gud inn i hans barnesinn. Han skriver: "Vet du (Gud) hva som er verst ved alt de forteller om deg? Det er at de strør ut den listige påstand at du hører og ser alt og kjenner selv de hemmeligste tanker." - Gud blir blodig fornærmet når han forsømmer å pusse tennene, når han i lek med venner får en flenge i buksen, når han i barnehagen konkurrerer med de andre om hvem som tisser høyest på veggen. Den ytring fra foreldrene som skremmer ham mest er: "Hva tror du den kjære Gud vil si til det?"

Han er i egne øyne en spedalsk, forutbestemt til evig fortapelse. Han raser mot den overmektige Gud som biter seg fast i alle kroppens og sinnets hulrom: "Du var undertrykkende, hensynsløs, grusom, ondskapsfull i din overlegenhet, og min barnlige svakhet og forsvarsløshet generte deg ikke i ringeste grad. Jeg vet fra mine pasienter, venner og

bekjente at du for millioner av mennesker er den verste barnesykdom som tenkes kan - for mange er den uhelbredelig."

Forfatteren vokser opp i en katolsk landsby. Selv tilhører han og hans familie 'Brødremenigheten' (Herrnhuterne). Men han tror ikke et øyeblikk at Gudsforgiftningen er betinget av konfesjonell egenart. Som psykoanalytiker har han diagnostisert "sykdommen" hos personer med bakgrunn i ulike trossamfunn. Mosers fryktinngydende Gudskarikatur og skildringen av hans martrede barne- og ungdomsår minner sterkt om Martin Luthers selvbiografiske skildringer av sin katolske oppvekst i Mansfeld.

Selv har jeg snakket med eldre katolikker fra mellomkrigstidens Norge. De forteller - og nå litt lattermildt - om 'kappløpet med Gud'. Når de drattet i en dødssynd - og dem var det mange av på den tid - gjaldt det å nå frem til skriftestolen og den forståelsesfulle skriftefar før Gud kom dem i forkjøpet med en taksten i hodet, og så lukt i fortapelsens avgrunn. En ungdom som hører dette i dag, ryster på hodet og kjenner seg ikke igjen. Godt er det! Men svært så tilårskommen skal ikke et kristenmenneske være for i ulykkens time å stønne: "Hva galt har jeg gjort siden dette skulle hende meg!"

Den straffende Gud har så visst ikke avgått ved døden.

Fundamentalismens innvirkning på skyld og straff

Den fundamentalistiske lesning og forkynnelse av Skriften kan være hovedårsaken til Gudsforgiftningen. Bibelen er full av antropomorfe ord og uttrykk. Det vil si: Vi taler om Gud på menneskelig vis. Vi overfører tanker og begreper fra vår egen erfaringsverden på Den Allerhøyeste. I Det Gamle Testamente har Gud ansikt, ører, munn, hender, føtter. Hans tanker og sinnsstemninger skifter stadig. Han husker noe i det ene øyeblikk og glemmer i det neste. Han skaper menneskene og angler senere at han har gjort det. Slike skildringer motsier ordene i Jakobs brev: "Hos ham (Gud) finnes ingen forandring, intet skifte fra sol til skygge" (1.17). Alle menneskelige ord, selv de mest sublime, er bare bilder som aldri dekker den guddommelige virkelighet.

Slik også med ordet 'vrede'. Både i Det Gamle og Nye Testamente er Gud svært så ofte vred på menneskene. Men vrede finnes bare i vesener med et følelsesliv, forutsetter altså en kropp, noe Gud ikke har. Vi står altså overfor en antropomorfisme, som bokstavelig forstått og utnyttet pedagogisk i katekesen kan

Det kristne menneskebildet

"Bare en kristen antropologi - beriket med den vitenskapelig underbygde innsikt som nyere psykologisk og psykiatrisk forskning har å bidra med - kan fremby et fullstendig og realistisk bilde av mennesket. I Den katolske kirkes katekisme (407) finner vi følgende advarsel: 'Å se bort fra at menneskets natur er svekket, med hang til det onde, gir opphav til alvorlige feilgrep hva oppdragelse, politikk, samfunsmessig engasjement og

moral angår," sa pave Johannes Paul II i en tale nylig til den romerske Rota, den øverste kirkerettslige instans i den katolske kirke.

"Men det ville være like feilaktig å glemme at mennesket - forløst av nåden gjennom Kristi offer - er i stand til, ved ytre innflytelse og støttet av egne indre verdier, er i stand til å gjøre det gode og påta seg forpliktelsen og ansvaret for sitt eget liv,"

understreket paven. "Takket være nådens overnaturlige hjelp og støtte, er mennesket i stand til å overvinne sin egen begrensning. Visse evangeliske krav som ut fra en ren jordisk betraktning synes for strenge, er - ved nådens hjelp - ikke bare mulige, men kan til og med bli til en vesentlig drivkraft for menneskets vekst i Kristus."

L'OSSERVATORE ROMANO

5

"Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke kunnet gripe det."

skape nedbrytende angst. (Les Mosers brev til Gud!). Kunne vi ikke tolke Guds vrede i den retning at han - som i sin hellighet er all værens fylde - fra evighet av står syndens intethet imot? (Synden mangler jo samsvar med den gudgitte moralske norm.) Gud 'hater' synden, men elsker synderen.

Professor Johannes Gründel skriver i "Christlicher Glaube in moderner Gesellschaft": "I teologisk tenkning i dag ser man ikke på skyld og straff som noe som følger etter hverandre, men som faller sammen. Det er ikke Gud som straffer synden, men i synden og dens ettervirkninger ligger allerede straffen. Bibelens bilde av en vred Gud som illegger straff fordi han er blitt for-

nærmet på grunn av synd, har sine røtter i datidens antropomorfe tenkning."

Gud har altså skapt oss slik at vi kan straffe oss selv. Vi synder, angret, får tilgivelse. Men synden har skadet noe i vår individuelle menneskelige natur - innsnevret vårt hjerte, gjort oss kald mot nesten, skapt egoisme i sinnet. Disse skadene blir ikke uten videre fjernet ved syndstilgivelsen. Kun ved en indre smertefull omvendelse blir vi kvitt dem. Smerten vi da opplever, er *syndestrafen*. Denne indre, smertefulle prosess hører med til hvert menneskes personlighetsutvikling. - Vi kan også - med den frihet Gud har gitt oss - velge å avvise hans tilgivende kjærlighet. Vi kan forherde

vårt sinn, føye synd til synd like til det siste og slik straffe oss selv til vårt evige helvete. Pave Johannes Paul skriver i sin siste bok "Over håpets terskel" at evig fortapelse er ikke noe annet enn "menneskets definitive avvisning av Gud" (s. 81).

Sønnedrapet

Når vi leser Mosers brev til Gud, og taler med andre som har gjennomgått lignende ting, forstår vi hvilke drepende sår vi kan tilføye et finstemt sinn når vi ved bokstavtro bibelutleggelse tegner bildet av en surmulende Gud, som hevner selv den minste forseelse. Farlig blir det også når vi analogt lar Faderen straffe sin uskyldige Sønn. Hvem har ikke lyttet til den fromme predikant som forteller at "Faderen lot sin vrede lyne over den syndfrie Sønnen som hang på korset, og slik frelste oss som var skyldige". Jeg vet ikke hvor mange mennesker jeg har møtt som på grunn av slik forkynnelse mistet sin barnetro. Hinduister, som er blitt "utsatt" for slike prekenfloskler, betegner kristendommen som en barbarisk religion, og da med rette. Våre tanker går til hine dager da okkupantene i vilt raseri skjøt gisler når sabotørene unnslopp.

Tridentinerkonsilet har definert dogmet: "Ved sin hellige lidelse på korset fortjente han (Kristus) vår rettferdiggjørelse". *Hvordan* denne forsoningen fant sted, er et stort mysterium. Kirkens teologer har stilt sine teorier - vel vitende at disse aldri var uttømmende. Den mest slitesterke finner vi hos Anselm av Canterbury, som levde på 1100-tallet. Hans tolkning av Jesu soning er

Det katolske nærvær i Bosnia trues
Under et besøk i Wien nylig sa erkebiskop
Vinko Pulje av Sarajevo at den katolske kir-
ke i Bosnia er nær ved å forsvinne. Før kri-
gen, hadde bispedømmet Sarajevo 528.000
katolikker; nå er to tredjedeler av dem
enten drept eller tvunget på flukt. I bise-
pdommene Mostar og Banja Luka er tilstan-
dene lignende. Biskopen sammenlignet
Sarajevo med en enorm konsentrasjonsleir.

*I de tusen dagene som er gått siden belei-
ringen begynte, er 10.000 mennesker drept,
hvorav 1.500 barn, og skytingen har ikke
opphevet. Byen er truffet av millioner av gra-
nater. Det er knapt med mat, elektrisitet,
vann og brensel. Biskopen finner det van-
skelig å forstå at verden kan tolerere slikt
femti år etter holocaust.*

*Biskop Pulje er overbevist om at de tre
etniske gruppene i Bosnia kan leve i fred
med hverandre, men betingelsen er at Bos-*

*nia forblir ett land. Folkemord, grensekren-
king og jungellov må aldri legitimeres; det
kan kun bli fred hvis folk får komme tilbake
til sine hjem, understreket han. Og han had-
de klare ord til de kroatisk nasjonalister:
Hvis katolikken ønsker å bo i fred der de
alltid har bodd, må alle andre etniske grup-
per innrømmes samme rett. Han sa at han
har et godt forhold til de andre religiøse
lederne. Han har hatt møter med den rus-*

6

preget av rettsforståelsen i middel-
alderens feudalsamfunn: Gud blir
ærekrenket ved våre synder. Kren-
kelsene skader også universets
rettsorden - Guds evige lov. Guds
ære måtte gjenopprettes og loven
heles. Dette krever et fyllestgjøren-
de offer. Vi *endelige* mennesker kan
ikke bringe et sonoffer som tilfreds-
stiller den *uendelige* Gud. Guds
Sønn måtte bli menneske for å
bringe dette fyllestgjørende offer i
vårt sted. Fordi hans person er gud-
dommelig, har hans sonoffer en
uendelig verdi. Det gjenoppretter
Guds ære og blir oss til frelse. Den-
ne teologiske forståelse har med
små forandringer vært herskende i
Kirkens liv fra 1100-tallet frem til
1950 - uten noensinne å bli dogma-
tisert. Men la det bli sagt med all
tydelighet: Aldri sier Anselm og
senere representanter for denne teo-
logien at en rasende Gud Fader
straffer Jesus som om han var den
skyldige. Det var frivillig og av
kjærlighet til Faderen og oss at han
led på korset. Og Faderen tok i
kjærlighet imot hans offer.

Vel kan vi ikke tale om Gud uten i
billeder. Disse kan gjerne skildre
guddommelige mysterier som går
over vår forstand, men de må ikke
stride *mot* all sunn fornuft og
moralsk bevissthet. Vi kan ikke i det
ene øyeblikk skildre ham som ren
kjærlighet og i neste fremstille ham
som en blodig bøddel som henretter
sin egen Sønn. Gjør vi det, vender
vi tilbake til senmiddelalderens no-
minalisme hvor den uforutsigbare,
uberegnelige Gud i sin lunefulle all-
makt kunne - hvis han ville - sende
helgener til helvete og uomvendte
mordere til himmelen. Denne skole-

retning innen teologien har forårsak-
ket nok skade i kristenheten.

Førløsningsteologi i nyere tid

Teologene i nyere tid holder selv-
følgelig fast på dogmet fra Tridenti-
nerkonsilet: "Ved sin hellige lidelse
på korset fortjente han (Kristus) vår
rettferdiggjørelse". Men nå er det
ikke lenger tale om en guddomme-
lig majestet som føler seg krenket
ved vår ulydighet og derfor må for-
sones med oss. I dag beskrives en
kjærlig Gud som vil forsones oss
med seg. Gud har aldri opphevet å
elske oss. Han har aldri trukket
vennskapets hånd tilbake. Det er vi
som har snudd ryggen mot ham.
Lignelsen om den fortapte sønn,
som vel så mye er en lignelse om
den kjærlige far, illustrerer dette.

Vi greide ikke ved egne krefter å
reise oss fra vår selvvalgte synd og
død. Gud selv måtte bli menneske
for å hjelpe oss. Hele Jesu liv var et
vakkert offer til Faderen. Hver
eneste gjerning i Jesu liv, gjort i
lydighetens navn, var nok til å sone
for vår ulydighet og reparere de
skadene den hadde medført - det
brudte vennskap med Gud. Det er et
mysterium at et slikt liv i kjærlighet
skulle ende med døden på et kors.
"Lyset skinner i mørket, og mørket
har ikke kunnet gripe det." (Joh.
1,5). Det var hans forkynnelse om
Guds rike, en riktigere tolkning av
Loven og hans vennskap med sam-
funnets stebarn, som opptente sam-
tidens vrede mot ham. Det var vi
mennesker som dømte ham til dø-
den - ikke Faderen. Da han forstod
hvor det bar hen, kunne han - men-
neskelig talt - avveket fra lydighets-
ens vei. Det gjorde han ikke. "Han

var lydig til døden - ja, døden på et
kors." (Filip. 2,8). I sin død tilintet-
gjorde han vår død og bragte Faderen
det fyllestgjørende offer vi ikke
maktet.

Men hvordan kan Jesu individuel-
le liv og død komme hele menneske-
heten til gode - sone for *våre* syn-
der, reparere *vårt* brudte vennskap,
gi *oss* helliggjørelsens nåde? Fordi
Jesu på et vis ikke er *en annen*. Da
Ordet, Guds Sønn, ble menneske av
kjøtt og blod, tok han på seg den
menneskelige natur vi alle har fel-
les. Som Adam var hodet for den
gamle menneskehet, slik er Kristus
hode for den nye. Som Adams synd
gled over på alle mennesker og for-
årsaket vår død, slik blir Kristi ly-
dighetsoffer til liv for alle mennes-
ker han ved sin menneskevordelse
har gjort seg ett med. (Sam. Rom.
5,18-19).

Nytt er det også i dag at teologer
som befatter seg med førløsningens
mysterium, ser den vel så mye vir-
keliggjort i Jesu oppstandelse. Er vi
blitt korsfestet med Kristus, skal vi
også stå opp til et nytt liv sammen
med ham (Sam. Rom. 6,5-6).

De som ønsker å trenge dypere
inn i dette tema - nå i fastetiden - vil
jeg anbefale den nye katekismen
(Nr. 595-630), pavens siste bok
"Over håpets terskel" (s. 65-84),
frem for alt Den Hollandske kate-
kisme med Vatikanets utfyllende
bemerkninger (i dansk utgave, utgitt
av Kateketcentralens Forlag s. 289-
393). I sistnevnte bok blir det for
sikkerhets skyld gjentatt hele 8
ganger at vi for all del ikke må opp-
fatte Kristi soningsdød som en
straff en vred Gud ilegger sin Sønn.

sisk-ortodokse patriark Alexis II av Moskva og patriark Pavle i den serbisk-ortodokse kirke. Erkebiskop Puljes første besøk etter at han sist høst ble gjort til kardinal, var hos den presten som har hånd om de ortodokse troende i Sarajevo. Pulje håper fremdeles på at det skal bli mulig med et pavebesøk i Sarajevo.

CHRIST IN DER GEGENWART

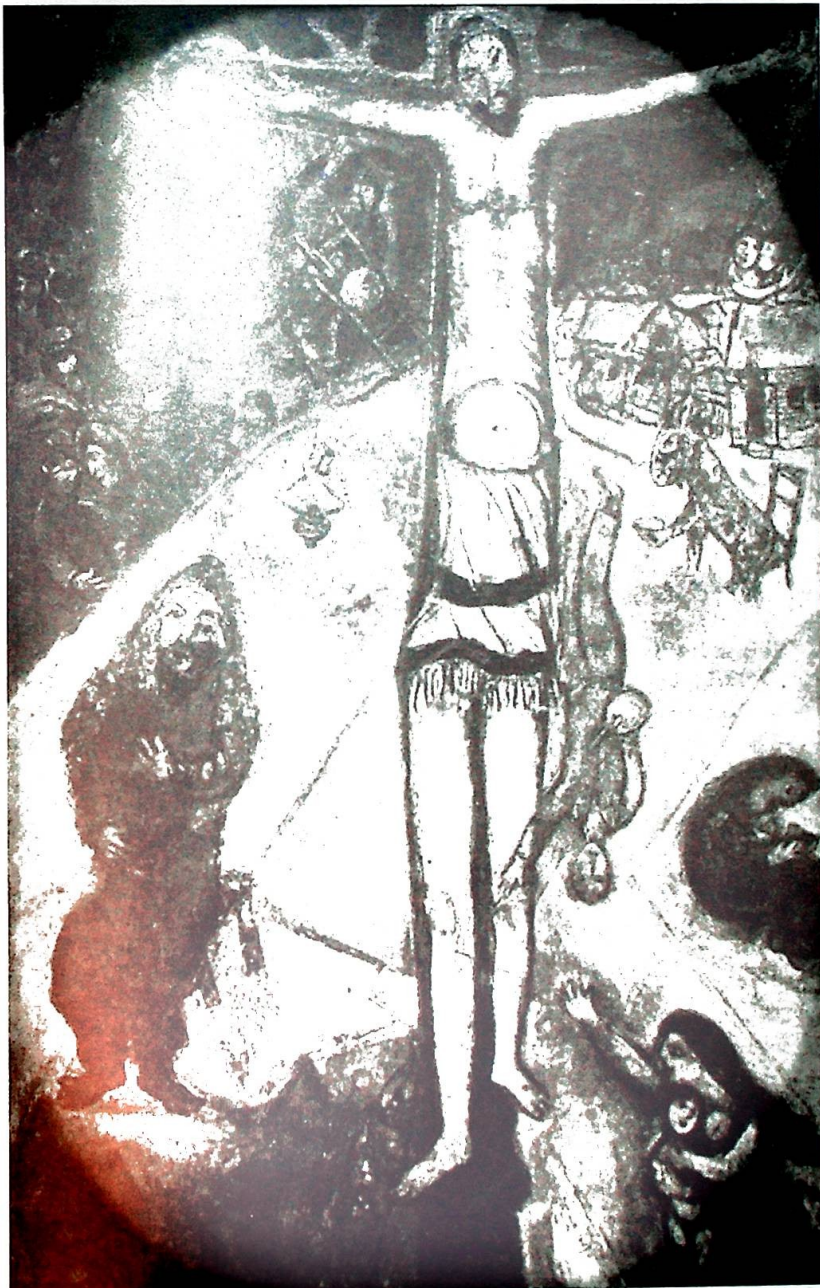
“Vi har ikke flyktet fra korset!”

Et brev til pave Johannes Paul II fra fem ungdomsgrupper i Sarajevo har vakt oppsikt, leser vi i tidsskriftet *Christ in der Gegenwart*. I brevet skriver de unge at tiltross for serbernes morderiske angrep på byen, tenker de selv ikke på hat og hevn, konflikten er i site instans en åndelig kamp. Og i dne er det “godhet, tilgivelse, bønn, kjærlighet, utholdenhet og hengivelse som må råde grunnen 2, skriver de unge.

“Vi har ikke sviktet korset. Kristus er all-

tid hos oss for å lede og troste oss og gi oss storartede mennesker med på veien.” skriver de unge. Som takker for alle gaver folk verdne over har sendt til Sarajevo for at folk skal overleve fysisk. Og til tross for krigen, kommer flere mennesker enn noensinne til gudstjenester og andakter. Utnevnelsen av erkebiskop Pulje til kardinal har gledet de unge: “Utnevnelsen gjør at vi føler vi ikke står alene,” heter det i brevet.

CHRIST IN DER GEGENWART

“Oppstandelse” av Marc Chagall

Oppstandelsens triumf

“Jeg,” sier Kristus,
“jeg er den som oppløste døden
og triumferte over fienden
og trampet ned dødsriket
og bandt den sterke
og rykket bort mennesket
til himlenes høyder.”
“Det er jeg,” sier Kristus.

“Kom derfor, alle menneskeslekter
som er gjennomsyret av synd,
og ta imot syndenes tilgivelse.
For jeg er deres tilgivelse,
jeg er frelsens påske,
jeg er lammet som ble slaktet
for dere,
jeg er gjenløsning,
jeg er deres liv,
jeg er deres lys,
jeg er deres frelse,
jeg er deres oppstandelse,
jeg er deres konge.
Jeg skal vekke dere opp
med min høyre hånd,
jeg skal føre dere
til himlenes høyder,
og der skal jeg vise dere Ham
som er Fader i evighet.”

Fra Melito av Sardes' påskepreken
(fra det 2. århundre)

Bibelselskapets pris til Edward Hoem
"For den truande viser Bibelen vegen til evig frelse, men for alle menneske, uavhengig av religion og ståstad, er Bibelen den største og mest utfordrande krins episke og poetiske strukturar som nokon sinne har prøvd å forklara meininga med tilværet, menneskets plass i universet, korleis allting vart til og korleis allting ein gong skal ha ein ende," sa forfatteren Edward Hoem da

han for en tid siden mottok Bibelselskapets pris.

"Medvitet om vår eigen lagnad, som for mange menneske isolert sett er tragisk og fører mot undergang og død, tvinger tanken til å spørja etter ein større heilskap. I opphavet var forteljinga, myten, som gjer oss til menneske igjen. Bibelen vitnar om Gud, men Bibelen vitnar også om mennesket, fornedra og oppreist, ynkeleg og einestående. Det er med dette nye utgangspunktet at vi i

dag opplever at kyrkjeframande generasjonar får ny sans for den kristne tradisjonens styrke. Ein kan ikkje kjenne Gud igjen før ein kjenner mennesket igjen. Mennesket kan ikkje elske Gud før det har lært å elske bror sin.

Den uheilige alliansen mellom kristendom og småborgarleg trongsyn, eller kristendom og politisk undertrykking, som fekk mange til å seia farvel til kyrkja og kristen-

8 Erwin Bischofberger: Transplantasjon av fostervev

Er det etisk forsvarlig å bruke vev fra aborterte fostre til å bekjempe sykdommer? Arbeidsgruppen bak den utredning om saken som ble sendt ut til høring kort før jul (NOU 1994:22), sier enstemmig ja til slik bruk, men ønsker debatt. Velfundert debatt på dette området er påkrevet!

I Sverige kom problemstillingen på dagsordenen tidligere enn hos oss, bl.a. på grunn av banebrytende forskningsprosjekter. Allerede i 1988 hadde jesuitten *Erwin Bischofberger*, medlem av Svenska etiska nämnden og en kjent stemme i svensk debatt om medisinsk etikk, en artikkel om emnet i det katolske tidsskriftet *Signum*, en artikkel som ikke er mindre aktuell i dag. En fordel med en svensk stemme i vår hjemlige debatt?

Artikkelen gjengis, en anelse forkortet, med paterens tillatelse.

Ved Folkets sykehus i Shanghai har kirurger helt siden 1982 med hell behandlet diabetespasienter med celler fra bukspyttkjertler fra fostre. Kort tid etter fikk Huddige sjukhus i Sverige spesialtillatelse fra etisk komité til å utføre syv transplantasjoner med insulinproduserende B-celler fra aborterte fostre - forsøk som ikke var spesielt vellykket grunnet 'utstøtningsreaksjoner' hos vertsorganismen.

Medisinske fremskritt

På slutten av 1970-årene hadde man gjennom et samarbeid mellom forskere ved Karolinska Institutet og et team i Lund utviklet 'dyreeksperimentelle modeller' for å motvirke Parkinsons sykdom (en sykdom som kjennetegnes ved stivhet, skjelling og hemmet muskelbevegelse) ved hjelp av transplantert hjernevev. De positive resultatene man oppnådde ved disse dyreforsøkene, banet veien for diskusjonen om en

mulig tillemping av metoden på mennesker som lider av Parkinsons sykdom. Og om videre forskning med henblikk på andre sykdommer som Huntingtons sykdom (en alvorlig, arvelig neurologisk lidelse), Alzheimers sykdom og epilepsi.

Diskusjonen førte til de første forsøkene ved Karolinska sjukhuset i årene 1982-83, forsøk som til dels vakte internasjonal oppmerksomhet: binyremarg fra den Parkinsonsyke ble transplantert til vedkommendes egen hjerne. Det førte til en viss bedring i tilstanden, men kun midlertidig. Det beror antagelig på at 'voksne celler' ikke er livskraftige nok etter at de er blitt flyttet til et nytt 'miljø'. Dessuten produserte de for lite dopamin, et stoff som fungerer som signalsubstans mellom nervecellene i sentralnervesystemet. Det er dette stoffet Parkinson-pasienter trenger. Dermed kom spørsmålet om i stedet å bruke menneskelig fostervev til å bekjempe Park-

inson på banen. Vellykkede dyreforsøk hadde nemlig vist at fostervev har enestående 'tilvekstegenskaper' ved transplantasjoner, nettopp fordi de befinner seg på et umodent embryonalt utviklingsstadium.

Det er altså to prosjekter som har vært aktuelle i Sverige: forsøk på å bote på diabetes ved transplantasjon av insulinproduserende B-celler og forsøk på å bekjempe Parkinsons sykdom gjennom transplantasjon av dopaminproduserende celler. Både celle- og vevsgrupper tas fra aborterte fostre.

Denne artikkelen fokuserer særlig på bruk av vev fra fosterets hjerne. Det er åpenbart at en etisk belysning av den pågående eller planlagte virksomheten har stor prinsipiell betydning siden fostre i stigende grad kan fremstå som et noe nær uttømmelig reservedelslager for mange av menneskets plager og sykdommer, særlig slike som rammer eldre mennesker. Det spennende teknologiske scenariet trenger etisk granskning. Forskerne selv er nøye med å betone at deres forskning skal være i samklang med den rådende etiske opinion i landet. Kan den teknologiske interessen få etisk støtte?

I sine "Provisoriska riktlinjer för användning av vävnad från fostre i transplantasjonsverksamhet" skriver Läkarsällskapetets utvalg for medisinsk etikk at man godkjenner virksomheten

- dersom vev utelukkende tas fra døde fostre;
- dersom den abortsøkende kvinnen er informert og ikke har innsigelser;
- dersom diskusjonen om trans-

domen, er ei underordna sak i forhold til kristendomens eineståande universalitet. Kravet til at det ikkje er jøde eller grekar, mann eller kvinne, slår med full kraft ned i verdens fortvilte tilstand, dei sjåvinistiske og rasistiske tendensane i vår tid, som kan føre oss ut i nye hundreår med stammekriger, utrenskning og religionskriger," sa Hoem.

Populært med klosterferie

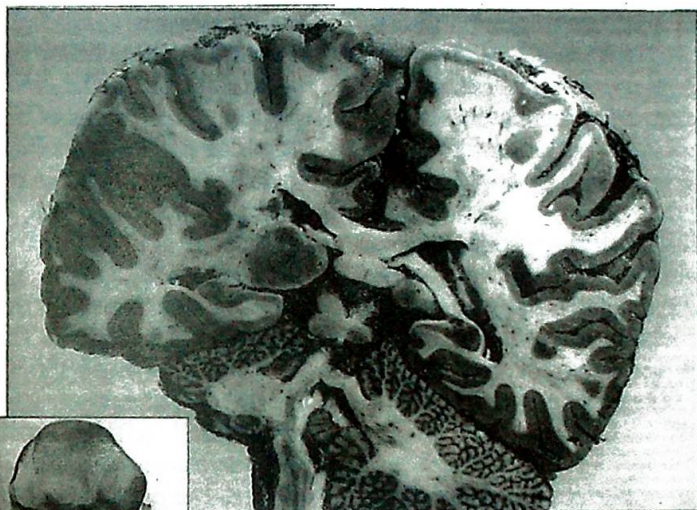
Ifølge reiselivs- og ordensfolk blir klosterferie stadig mer populært i Tyskland. Generalsekretæren for de tyske ordensledere forteller at det kommer mellom 8.000 og 10.000 henvendelser om klosterferie pr. år til i alt 300 manns- og kvinneklostre i Tyskland som tar imot gjester.

CHRIST IN DER GEGENWART

Asiatiske biskoper mot strømmen

Føderasjonen av asiatiske bispekonferanser kritiserer den uhemmede kapitalismen i en del av landene i det fjerne østen. Den hensynsløse vektlegging av økonomisk vekst fører bl.a. til utarming av brede lag av folket. Det høyt lovpriste økonomiske oppsving kommer knapt de fattige til gode; den sosiale rettferdighet krenkes i høy grad, og turiststrømmen fra vestlige land fører til prostitusjon og rusmisbruk.

CHRIST IN DER GEGENWAR

Abortinngrep og terapi? Aborterte fostre som 'reservedelslager'? "Det spennende teknologiske scenariet trenger etisk granskning," understreker pater Erwin Bischofberger SJ i denne artikkelen.

plantasjon først tas opp etter at abortbeslutning er tatt;

- dersom det ikke finnes noen forbindelse mellom 'giver' (den abortsøkende kvinne) og mottager (vevsmottagende pasient);
- dersom, ved transplantasjon av celler fra nervesystemet, kun isolerte celler eller fragmenter av nervevev anvendes;
- dersom hvert prosjekt med transplantasjon av fostervev prøves for forskningsetisk komité.

I disse retningslinjene finner man knapt noen etiske argumenter for anvendelse av fostervev. I stedet forutsetter man at virksomheten kan forsvares etisk og omgir den så med noen etiske vilkår. Ingen turde være

forundret over at reaksjonene fra forskerhold har vært overveldende positive. Og de etiske komitéer ved henholdsvis Karolinska Institutet og i Lund har gitt sin tillatelse til eksperimenter.

Den etiske vurdering

En etisk granskning av allerede påbegynt og planlagt virksomhet og av Läkarsällskapetets retningslinjer kan formuleres i minst tre problemområder (som selvsagt har sammenheng med hverandre):

1. Har det aborterte foster integritet?

Til å begynne med er man kanskje fristet til å legitimere virksomheten

ved hjelp av dagens abortlov. Man kan peke på at behandlingen av pasienter med humanbiologisk materiale er helt legitim ettersom "den ufødte ikke har noen rettigheter i det hele tatt" (SvD 87 11 19). Spørsmålet er hvilken logikk som kobler fosterets fratatte rett til liv med at man gjør det, fosteret, til et middel for andre. Av fosterets lovfestede rettsløshet følger ikke nødvendigvis godtagelse av at man anvender det som en bruksgjenstand.

Men er det ikke et etisk berettiget ønskemål eller krav at fostre som allikevel er dødsdømt gjennom abort, får tjene andres liv? Bør de ikke få bidra til å lindre eller lege Parkinson-pasienter? Andreas Björklund mener: "Nettopp med tanke på hardt rammede pasienter, er det for meg nesten et imperativ å prøve om metoden (bruk av hjernevev fra fostre) kan virkeliggjøres i klinisk praksis." Her ser vi forholdet mellom mål og middel i særlig tilspisset form. Man kan enten respektere et foster som et menneskelig vesen eller bruke det, utnytte det. Alle forsøk eller all forskning som innebærer at man utnytter et foster, kan sidestilles med den politiske undertrykkelse visse regimer bruker for å utnytte mennesker som er i deres makt. Hvordan kan forskere som bruker 'fostermateriale', forstå og dele indignasjonen over at handikappede barn og voksne er blitt utnyttet og fremdeles brukes som forsøksmateriale, og samtidig gå med på at fostre brukes ut fra samme syn og med samme hensikt?

Man må innrømme at hensikten utgjør en høy verdi, nemlig pasien-

"Problemet med den katolske kirke i dag er at man har så mange forklaringer på hva/hvem Gud er i den vesterlandske verden. For vietnamesere er kirkelivet annerledes. Jesus hører himmelen til. De går i kirken for å sikre sin himmelske tilværelse etter døden. Jesus betyr ikke så mye for denne verden på samme måte som for dere i Norge," sier Hoang Dung, ung katolsk vietnameser med akademisk bakgrunn, ifølge "Forum", menighetsblad for Asker og Bærum katolske menighet.

Og han forklarer videre: "I østen har

man sterke følelser om himmel og helvete. Kirkegangen er rett og slett en slags himmelsk garanti. I dagliglivet for vietnamesere, i familielivet, teller tankene fra Laotse og Konfutius mer enn de kristne bud i og for seg. Det er blant annet dette som skaper kulturkollisjon når vietnamesere forventes å skulle gli inn som 'norske katolikker'. For de fleste vietnamesere eksisterer ikke Det 2. Vatikankonsil, fordi det aldri har vært aktuelt å redegjøre for formyelsen i kirken i østen på samme måte som i den vestlige verden."

Opphever fordømmelsene av den katolske kirke

Tysklands evangeliske kirke (EKD) venter et "forpliktende svar" fra Vatikanet på den lutherske stillingtagen til dokumentet "Lærefordømmelser - kirkesplittende" fra 1986, sier formannen for EKD, biskop Klaus Engelhardt. Han har overrakt EKDs svar til pave og til Troskongregasjonens formann.

I erklæringen opphever den evangeliske kirke Tysklands fordømmelser av den katolske kirke under reformasjonen. Siden det

10

tens helse. Men bør fosteret være et middel som sikrer den nevnte verdi? Man må anta at dette (tingliggjorte) syn på fosteret som middel eller som en ren funksjon, og ikke som en person med krav på integritet selv etter abortinngrepet, ligger til grunn for denne positive bedømmelse av forskning på fostre. Det etiske problemkomplekset med aborterte fostre som mulig botemiddel og alvorlig syke pasienter som målgruppe, rommer kontraster som skaper vanskelige etiske dilemmaer.

2. Vil beveggrunnene for abort bli påvirket?

Både virksomheten ved Huddinge sjukehus og i Lund har karakter av forsøksvirksomhet. Men historien viser at vellykket forsøksvirksomhet har en tendens til å bli etablert virksomhet. Hvor mange fostre man da kan komme til å trenge, har ingen regnet ut. Claes Hellerström antar at man, dersom metoden med å lege diabetes gjennom transplantasjon av fostervev viser seg å fungere, årlig vil trenge "et tusentalls" bukspyttkjertler fra fostre for å takle pågangen. Når det gjelder fostervev for transplantasjon ved Parkinsons sykdom, er det (pr. 1988) 20 000 pasienter (i Sverige) som venter på lindring og legedom, for ikke å snakke om alle de andre tidligere nevnte eller tenkelige diagnoser.

Om transplantasjon av fostervev blir en rutinevirksomhet, tenderer det på sin måte til å legitimere abortvirksomheten. Selvfølgelig bør man tro de forskere som påstår at man ikke tenker å styre utviklingen derhen at man aborterer fostre ene

og alene med henblikk på å få fostervev. Hellerströms kollega, Arne Andersson, mener likevel at mistanken om at kvinner kan søke å bli gravide for så å selge sitt aborterte foster, ikke er helt grunnløs. Kvinnens og den vordende fars manglende evne til å påta seg foreldreskapet, skyves til side av det formentlige behov for fostervev. I stedet for det ikke ønskede foreldreskap, kan fosteret og dets ønskverdige vev og organer ses i et nytt perspektiv.

3. Er det aborterte fosteret i live?

I et debattinnlegg nylig hevder dosent Kerstin Hagenfeldt ved Karolinska sjukehusets kvinneklinikk at et abortinngrep på fostre hvis celler transplanteres, "foregår ifølge vanlig rutine for den graviditetsuke det gjelder", dvs. "fostret og morkaken suges ut", hvilket innebærer at "fostret og morkaken helt eller delvis slites i stykker (-) Det råder således ingen som helst tvil om at fostret er dødt innen vevet tas". Det eneste avvik fra rutinene er selve "måten man tar hånd om materialet på" (SvD 88 01 15). Gir denne beskrivelsen et korrekt bilde av de faktiske forhold?

Av en søknad til etisk komité ved Karolinska Institutet fremgår det at de "celler fra abortert menneskefosterematerial" som var aktuelle for anvendelse (i forsøk på dyr for å prøve om cellene kunne overleve), er tatt fra 7. til 14. uke. Selve abortmetoden skulle modifiseres. Aborten, som normalt utføres ved vakuumsugning, ville ikke gi det ønskede "abortmateriale". Den ønskelige abortmetode når det gjel-

der fostervev som skal brukes til transplantasjon, består i stedet i at "fosteret først tas ut med øgle- eller aborttang, hvoretter livmorhalsen tømmes med vakuumsug på vanlig måte". Hensikten med denne metoden er åpenbart å holde fosteret i så god form som mulig, dvs. levende. Man kan nemlig, som barnelege og riksdagsmedlem Ingrid Ronne-Björnquist fremholdt (i interpellasjon i riksdagen 1986/87: 2), ikke vente til fosteret er død. Fostre, i likhet med nyfødte, er tilpasset den lave syrekonsentrasjon i livmoren. Deres hjernevev overlever derfor lengre enn hos eldre barn eller voksne. Det forklarer hvorfor f.eks. et nyfødt barn kan klare seg uten hjerneskade selv om det skulle drøye opptil 10 minutter før pusten kommer i gang.

Spørsmålet er altså om denne forskningen skjer på levende eller døde fostre. Utredningens dødsbegrep (SOU 1984:79) fastslår at "en människa är död när hjärnans samtliga funktioner totalt och oåterkalleligt har fallit bort" (s. 15). Ved forskning med aborterte fostre benytter man seg imidlertid av biologisk aktive, levende hjerneceller henholdsvis -vev. Läkarsällskapet provisoriske retningslinjer fremholder i første punkt at vev kun skal tas fra døde fostre. I en kommentar sier professor Jan-Otto Ottoson: "Ingen skal selv i fantasien behøve å frykte at forskerne eksperimenterer med levende fostre" (Läkaretidningen - 86, nr. 12, s. 1089). Antagelig refererer Ottoson til aborterte fostre som ikke kan overleve. Men er alle fostre som ikke kan overleve, døde? I så fall trenger vi nye dødkriterier.

dreier seg om trosspørsmål, forventer EKD svar fra Troskongregasjonen. Dokumentet fra 1986 ble utarbeidet av en felles katolsk-luthersk kommisjon, nedsatt etter pavebesøket i Tyskland i 1980. Engelhardt understreker at han i samtaler med paven og andre i Vatikanet har fremhevet betydningen av den felles tro; enighet i etiske spørsmål er ikke nok. Det er viktig å gi troen videre i en sekularisert verden. Siden troen særlig formidles i familien, har det stor verdi om ektefeller av forskjellig konfesjon kan motta kommunionen sammen. KNA

Jesuitene - 'fornyelsesfans'

Den 5. januar møttes representanter for verdens jesuitter i Roma til ordenens 34. 'generalkonvent'. Møtet ble avsluttet den 23. mars. Foreløbige signaler fra møtet: Ordenen vil forsøke å megle mellom Kinas Roma-lojale katolikker og den statlig anerkjente "Patriotisk forening av kinesiske katolikker"; man vil søke nye veier for evangelisering; ordenens viktigste oppgaver fremover blir å fremme rettferdighet og fred, hjelpe de fattige, styrke økumenikken

og den interreligiøse dialog, særlig dialogen med islam.

"Vi er fornyelses-fans," sier ordensgeneralen, Peter Hans Kolvenbach. Som eksempel nevner han ordenens "frivillige, tidsbegrensede medarbeidere", som særlig finnes i USA, og som innebærer at enkeltpersoner eller familier forplikter seg til i et avtalt antall år å arbeide i en av jesuittenes institusjoner. KNA

Et abortert foster som ikke kan overleve, er dødt selv om det har levende hjerneceller og målbar hjerneaktivitet. Det er denne uuttalte og ikkebelyste forutsetning som burde granskes og gjennomlyses.

Ifølge de (svenske) dødsriteriene som ble lovfestet i januar 1988, kan et foster med levende hjerneceller neppe være å betrakte som dødt, selv om det ikke kan overleve. Til sammenligning forekommer det at et menneske med ødelagt hjernebark og derav følgende bevisstløshet heller ikke kan overleve. Det kommer til å dø av de store skadene selv om dets manglende mulighet for å overleve har andre årsaker enn et abortingrep. Men det betraktes ikke som dødt selv om det ikke er rammet av total hjerneinfarkt. Ikke å kunne overleve de skader man har pådratt seg eller er blitt påført, utgjør tydelig ikke noe kriterium for at døden er inntrådt. Døden venter visserlig - men på andre siden av terskelen.

Alternativ til fostervev

Om det nå finnes grunner til etisk å sette spørsmålstejn ved bruk av vev fra abortfostre til transplantasjonsvirksomhet, gjenstår likevel det vanskelige spørsmålet om hvordan man kan lindre eller lege de alvorlige sykdommer vi har nevnt. Finnes det alternative behandlingsmuligheter? Lund-nevrologen Olle Lindvall mener det er mulig å forbedre binyremargcellenes overlevelse gjennom å tilføre dem en nervetilvekstfaktor: NGF (nerve growth factor). Er det tenkelig å fortsette og øke forsøkene med transplantasjon fra pasientens egne binyremargceller?

Ifølge rapporter (fremlagt på nevrologkonferansen i Budapest 1988) later det til at forskere fra en rekke land kan vise til meget gode resultater, med leger ved La Reza-sykehuset i Mexico City blant de ledende på området.

Kan man her i Sverige - der virksomheten startet - øke binyremargcellenes evne til å danne nervefibre? Og - fremfor alt - kan en varig 'innerving' i mottagerens hjerne skje etter transplantasjon? Tross de relativt beskjedne kliniske resultatene som de fire transplantasjonene (pr. 1988) har medført, betraktes inngrepene som viktige prinsipielle fremstøt. Ifølge rapporter foregår det en intensiv satsing på metodeforbedring på området. De fortjener både økonomisk og etisk støtte.

For vel tre år siden uttrykte Anders Björklund håp om at man kunne "rena fram" linjer av nerveceller i cellekulturer som kanskje også skulle kunne hjelpe til å overkomme immunproblemene. Han kunne også tenke seg å dyrke frem bestemte, standardiserte celletyper i cellekulturer. Han mener at det kanskje litt etter litt går an å programmere celler slik at de uttrykker nettopp de egenskaper man er ute etter (f.eks. produksjon av dopamin).

Hvor står forskningen i dag?

På spørsmål fra *St.Olav* om det har skjedd noe vesentlig og løfterikt på forskningsfronten siden han skrev sin artikkel i transplantasjon av fostervev, svarer *pater Bischofberger* : "Det skjer mye innen grunnforskningen, f.eks. når det gjelder å mangfoldiggjøre nerveceller som, etter injeksjon i pasientens hjerte, kan produsere de signalstoffer som mangler. Når det gjelder konkret klinisk prøvning, så fortsetter man - foreløpig - med transplantasjon av hjernevev fra aborterte fostre. Virksomheten pågår altså fremdeles, men ifølge foreliggende opplysninger er den ikke så vellykket som man hadde håpet. Det har nemlig vist seg at Parkinson-pasienter riktignok i begynnelsen viser tegn til forbedrede funksjoner, men at de positive virkningene tar slutt etter noen måneder. Dette kan meget vel føre til at man i større grad enn i dag kommer til å konsentrere forskningsinnsatsen om andre metoder, hvilket - ut fra etisk synspunkt - ville være kjærkomment. Siste tog er ikke gått," understreker Bischofberger..

Anvendelsen av slike cellelinjer burde kunne bidra til å løse de etiske problemer på dette forskningsområdet. ●

Troen ser det som er i
Tiden og i Evigheten.
Håpet ser det som skal bli
I tiden og i evigheten.

Fra "Forhallen til håpets mysterium" av Charles Péguy

Mexico: utsatt stilling for biskop og freidsmebler

Biskop Samuel Ruiz av San Cristobal de las Casas i Mexico - talsmann for indianerne og meglingsmann mellom zapatistene og regjeringen - presses fra flere kanter. Nylig ble en av hans nære medarbeidere arrestert. Bispedømmets senter for menneskerettigheter har protestert mot arrestasjonen og sier at det ikke blir fred av å "konstruere

forbrytelser og fornærme menneskerettighetsforkjempere". I begynnelsen av februar forsøkte politiet å arrestere en prest mens han feiret messen, men sinte kirkegjengere jaget bort de 30 væpnede politifolkene.

Allerede i fjor meldte Vatikanet betenkeligheter overfor biskop Ruiz' sterke politiske engagement og antydning at han kanskje burde trekke seg. Ifølge kardinal Juan Sandoval står Vatikanet overfor følgende dilem-

ma: enten fjerne Ruiz fra hans embede eller vente til han om fem år kan gå av for aldersgrensen; "hvis kirken øver press, vil folk si at man fjerner den eneste biskopen som hjelper de fattige". Kardinalen mener at det å være biskop og meglingsmann, ikke går sammen.

Den offentlige mening støtter langt på vei biskop Ruiz. Da Vatikanet i fjor prøvde å fjerne Ruiz, var den offentlige reaksjon så

12 Samuel Pisar: Det utenkelige er alltid mulig

Samuel Pisar, født 1929 i Polen, er blant de yngste som overlevde Auschwitz; i dag er han sakfører og pendler mellom Paris og New York. Hans erindringsbok "Håpets blod" er oversatt til tyve språk. Vi gjengir her talen Pisar holdt ved en offisiell israelsk 50-årsmerking for befrielsen av Auschwitz i *Yad Vashem*, Jerusalems minnested for alle jøder som ble drept under Den annen verdenskrig

Vi er samlet her på denne erindringens høyde i Jerusalem for å minnes en ufattelig dag i vårt århundres blodbestenkte kalender. For femti år siden ble Auschwitz befridd av russerne, kort før amerikanerne befridde Dachau og Bergen-Belsen - tidenes største drapssteder hvor Eichmanns grusomme virkelighet overtraff Dantes mørke helvetesvisjon.

De siste overlevende etter Holocaust, de som på disse steder led under en ondskap man står målløs overfor, forsvinner nå etterhvert, en etter en. Snart blir det historien som fører ordet, i beste fall med forskernes, tenkernes og fortellernes lidenskapsløse stemme; i verste fall blir det de ondsinnede revisjonister og historieforfalskerne som tar over. Men så lenge vi som opplevde det hele lever, har vi en manende arv å gi videre til våre medmennesker, jøder som ikke-jøder; det er vår hellige plikt ikke bare å klage over de døde, men å innskjerpe overfor de levende at det utenkelige alltid er mulig.

Derfor er det livsviktig at vi samles og verner om minnene, om arkivene over vårt helvete. Minnestedet *Yad Vashem* er det største av disse minnesteder, og det symbolske gravsted for seks millioner uskyldige mennesker - en halv million av dem barn - som er forsvunnet fra jorden uten grav eller gravsten.

Som trettenåring ble jeg utpekt til å være en av dem - men her står jeg, dypt

beveget, og taler til dere. Står ved en kuvogn av det slaget som ble brukt i et av de lange togene som bragte oss til Auschwitz, og som nå er bragt hit fra Auschwitz til denne vårt folks evige hovedstad, og står her som et manende vitnesbyrd.

Jeg husker det som var det i går hvordan våre plageånder befalte meg å løpe mot en slik vogn som ventet med åpen dør på meg og mine kamerater. Husker at mor hadde sørget for at jeg hadde lange bukser på, så jeg skulle se ut som voksen kar, en som duger til hardt arbeid. SS-folkene i sine svarte uniformer jaget oss i spissrotmarsj mot vognen og slo oss med køller. Jeg så hvordan noen falt foran meg, hvordan de forsøkte å karre seg opp, men falt utmattet sammen.

Jeg dukket meg og løp, den ene hånden holdt fortvilet om den lille kofferten min, den andre prøvde jeg å beskytte meg med. Slagehe haglet, traff meg i hodet og nedover ryggen, jeg kjente at jeg blødde i ansiktet, kjente blodsmaken. Men visste at jeg måtte løpe videre. Falt jeg nå, var det slutten.

Vognene ble raskt fulle, vi var mer enn hundre der inne. De tunge skyvedørene ble skjøvet for, og rundt oss var det helt mørkt. Utenfra hørte vi skrik og andre skyvedører som ble lukket.

Etter det som virket som endeløse ventetimer, hørtes togfløyter, og toget begynte å gå. Trengselen og stanken

inne i vognen ble raskt utholdelig, og først da jeg fant en liten spekk mellom gulvplankene som jeg kunne presse nesen mot, syntes jeg at jeg fikk puste. En eller annen hadde klart å åpne en liten takluke i enden av vognen, og jeg ålet meg bortover mellom kroppene som lå oppå hverandre. Da to menn så meg - en gutt, som var mindre og lettere enn de andre - løftet de meg opp på skuldrene sine så jeg fikk hodet opp gjennom luken og kunne fortelle hva jeg så. Jeg skulle gi tegn når toget gikk gjennom skogsområder. Hver gang jeg ga tegn, slapp de meg ned, og en av mennene klatret opp gjennom luken og hoppet ned fra toget. Såvidt jeg skjønnte, lyktes det noen få å komme seg ubemerket unna og inn i skogen. De fleste ble meiet ned av maskingeværild fra vaktene på taket.

Alle disse lange, langsomme togene som dag og natt slynget seg gjennom alle deler av Europa - fra Polen og Frankrike, Russland og Holland, Norge og Grekenland - hvor i all verden skulle de hen? Tog uten togtabell, tog som hver gang et personog eller en militærtransport krevde forkjørsrett, ble rangert over på et sidespor og stod der i stekende sol eller knitrende kulde - hvem kunne gjette at disse vognene førte forferdelig gods?

Uten luft, uten mat, uten vann - hvor lenge vi var i denne kuvognen, vet jeg ikke. Jeg vet bare at noen snakket om syvogtyve timer.

Da vi kom frem og dørene ble revet opp, var natten lys av glødende lyskastere. En lang rad SS-folk stod ved rampen - hver av dem med en mannevond hund i bånd. En knapp ordre - "Alles raus!" - og noen av hundene hoppet inn i vognen vår. På et par sekunder var to-tre av de nærmest bevisstløse ofrene revet i stykker. Redselsslagne kom de andre seg på bena og tumlet ut av vog-

sterk at den pavelige nuntius i Mexico, Girolamo Prigione, måtte skifte telefon- og faxnummer. Prigione, som har stått sentralt i tidligere angrep på biskop Ruiz, har i det siste vært taus om saken. THE TABLET

Godseier-hets mot Ruiz
"Bort med Ruiz" var blant slagordene under en demonstrasjon nylig utenfor bispekontoret i San Cristobal de las Casas der det haglet med egg og ukvemsord over prester og kirkegjengere. Ifølge Catholic Herald var det representanter for den spansk-ættede elite som stod bak demonstrasjonene mot biskop Ruiz, som er en uredd talsmann for rettighetene til den marginaliserte indianske befolkningen i Chiapas-provinsen.

Katolsk kirkeblad i Sibir
For første gang i historien utgis det nå et katolsk kirkeblad i Sibir, meldes det fra Novosibirsk. Første nummer inneholder bl.a. en hilsen fra den apostoliske administrator for Sibir, biskop Joseph Werth, hvor han beskriver noen av utfordringene ved å skulle lede et bispedømme som omfatter 150.000 katolikker fordelt på 12 millioner kvadratkilometer!

L'OSSERVATORE ROMANO

nen. Mer enn tyve rørte seg ikke. De var døde.

Kunne noen forestille seg at disse utmagrede, plagede, utslukkede menneskelige vesener som tilbragte de siste timene av sin dødsstrid foran stålsatte skyvedører i likkister på hjul, var med på å forberede en posthum seier? Kun-

ne noen forestille seg at deres skrik fremdeles skulle høres i dag, og at de nå er rettet mot alle som forråder menneskets bestemmelse, mot tyrannenes galskap og demokratenes blindhet.

De har vært med på å skape staten Israel.

Og denne kuvognen, som for evig er sluppet inn i Jerusalems hellige landskap, har nådd sitt bestemmelsessted. Her skal den stå som et varig monument og minne kristne, arabere og jøder - alle som håper på fred midt i hatets og voldens stormer - om at mennesket er i stand til både det verste og det beste, til vanvidd som til genialitet.

I martyrenes og de overlevendes navn og med Auschwitz-nummeret tatoveret på min arm oppfordrer jeg dere alle - her og på alle kontinenter - til å be for at slike tog aldri mer må finnes.

(Frankfurter Allgemeine Zeitung) ●

Tyske biskoper:

Kirken medskyldig i jødeutryddelsene

"Auschwitz stiller oss kristne overfor spørsmålet om hvilket forhold vi har til jødene, og om det stemmer overens med Jesu vilje," heter det i en erklæring fra Tysklands katolske biskoper i anledning 50-årsmarkeringen for befrielsen av Auschwitz. Biskopene innrømmer at kirken var medskyldig i jødeutryddelsene, og de ber det jødiske folk om unnskyldning. En anti-jødisk holdning innen kirken innebar at de kristne i Det tredje rike ikke ydet tilstrekkelig motstand mot antisemittismen. "Det tynger i dag vår samvittighet at det kun var enkeltindivider som hjalp de forfulgte jødene under Det tredje rike," skriver biskopene. "Kristne ydet ikke den motstand de burde vist mot den rasistiske anti-semittisme."

Ofte sviaket og feilet katolikkene. "Ikke så få katolikker lot seg overbevise av nazi-ideologien og motsatte seg derfor ikke forbrytelsene mot jødisk liv og eiendom. Andre banet vei for forbrytelser eller ble selv forbrytere. De få som med risiko for eget liv hjalp jødene, var ofte enkeltstående individer. Selv etter Krystallnattens herjinger kom det ingen offentlige protester."

Biskopene gjentar den skyldserkjennelse som "Synoden for Forbundsrepublikkens bispedømmer" formulerte på 1970-tallet: "Vi er det land hvis nyere politiske historie er formørket av forsøket på systematisk utryddelse av det jødiske folk. Under nasjonalsosialismen var vi - til tross for forbilledlig innsats fra enkeltpersoner og grupper - i det store og hele et kirkelig fellesskap som var opptatt med våre egne indre anliggender, og vendte ryggen mot den skjebne som ble det forfulgte jødiske folk til del. Vårt blikk var fiksert på trusselen mot våre egne institusjoner, og vi tidde om de forbrytelser som ble forøvet mot jødene og jødedommen. Vår ærlige vilje til fornyelse bygger på at vi vedgår denne skyld og er beredt til å lære av vårt lands og vår kirkes historie."

Biskopene understreker at anti-semittisme er en synd, en synd mot Gud og mot menneskeheten, og at det i kirken "ikke må være rom for hat og fiendskap overfor jødene". Ut fra respekt for jødedommens 'autonomi', "må kirken på ny lære at den nedstammer fra jødedommen og er knyttet til den gjennom en arv som omfatter både tro, etikk og liturgi".

De tyske biskoper minner videre om at Auschwitz også har en plass i den polske lidelseshistorie, og at dette fremdeles belaster forholdet mellom polakker og tyskere.

Ta katolikkene på alvor!

"Biskop Sigurd Osberg har gitt offentlig støtte til at vev fra aborterte fostre benyttes i forskning for å finne medisiner som kan redde og forbedre menneskeliv. Pateren (Kjeld Arild Pollestad) ser i dette en legitimering av dagens abortlov og praksis. Det er all grunn til å ta Den katolske kirke på alvor i

norsk etikk-debatt," mener prest i Den norske kirke, Gunnar Thulin, ifølge Telemark Arbeiderblad.

"Om debatten skal rase fra prekestolen, kan diskuteres, men tendensen til å smile litt overbærende over katolikkens konservative stahet i aktuelle konflikter bør legges til side," sier Thulin.

Vedkjenner oss vår katolske fortid
"Når vi nå feirer at kirken i Norge er 1000 år, kan det synes som om man glatt overser at det skjedde en reformasjon og en kirkesplittelse i 1537 som gjør at de fleste av oss tilhører en luthersk kirke som kun er 438 år gammel. Likevel feirer vi altså med stor frimodighet at vi tilhører en 1000 år gammel kirke, et faktum som er gledelig, og som innebærer at kirken i Norge preges av ønske om kristen enhet og viljen til økumenikk,"

14 En ny kilde til åndelig inspirasjon

Anselm Grün OSB

BØNN OG SELVERKJENNELSE

Wilfrid Stinissen OCD

FADER - I DINE HENDER ...

En munk fra Østkirken

JESUS: ENKLE BETRAKTNINGER OM FRELSEREN

Atheneum i samarbeid med Peterstiftelsen, 1994

Lanseringen av disse meget interessante små bøker åpner en ny kilde til åndelig inspirasjon. Denne nye serien introduserer Anselm Grün, munk i Münsterschwarzach-abbetiet i Tyskland, til norske lesere. Hans grundige kjennskap til ørkenfedrenes lære og til den moderne psykologi er noe sjeldent i Skandinavia, og det er derfor godt at man får sjansen til å bli kjent med hans forsøk på å harmonisere de beste innsiktene fra begge kilder for slik å kunne veilede søkende mennesker i dag.

Et problem med disse bøkene er at oversettelsene er tydelig hastverk. Man gjenkjenner ett trekk fra andre lutherske oversettelser av Stinissens bøker: nemlig at Johannes av Korset siteres som om han var en svensk dikter! Titlene gjengis på svensk, og s. 52 av "Fader - i dine hender ..." gir oss en hel strofe på svensk.

Verre er det med den viktigste av disse tre bøkene. Allerede tittelen røper en misforståelse. På fransk heter boken "Jésus - simples regards sur le Sauveur". Dette betyr ikke noe så abstrakt eller intellektuelt som "betraktninger". Betydningen er mye enklere. Forfatteren ser på Jesus (man har forøvrig akkurat det

samme ord i komponisten Olivier Messiaen's "Vingt regards sur l'Enfant-Jésus"). I sin innledning lurer biskop Per Lønning på hvem forfatteren kan ha vært, og tviler på at han virkelig var en ortodoks munk. Men det er ingen hemmelighet at forfatteren het Lev Gillet (1893-1970), en ruvende åndelig skikkelse som trosset kirkeretten ved samtidig å være katolikk og ortodoks. Han fikk også en stor virkningskrets i den anglikanske kirke i de mange år han levde i England.

Det er meget gledelig at denne boken endelig er kommet i en norsk oversettelse. Den viser kristne av alle tradisjoner veien til et møte med Jesus der man ser på ham og lærer å elske ham dypere.

Stinissen selv sier at "Fader - i dine hender ..." "er den beste og viktigste jeg har skrevet. Jeg betrakter boken som et sammendrag av alt jeg har å si - som et slags testamente." Med all respekt for en av vår

tids store åndelige mestre, finner anmelderen en slik bedømmelse misvisende. Det Stinissen skriver her om overgivelsen til Guds vilje ufarliggjør lidelsens ødeleggende kraft. Det er teologisk tvilsomt om man virkelig kan påstå at alt som skjer i mitt liv, er en manifestasjon av den kjærlige Guds gode vilje for meg. Er det ikke riktigere å si at Gud tillater det onde? Stinissen kommer farlig nær Jobs venner. Det han skriver er ikke egnet til å hjelpe mennesker som blir konfrontert med det onde i tilværelsen. Han er altfor rolig. Nei, jeg tror at kommende generasjoners kristne vil komme til å takke ham for andre av hans bøker heller enn for denne.

Man må gratulere forlaget med dette initiativet. Jeg håper at mange vil lese bøkene.

Brian McNeil

Takk - men ikke farvel!

Pater Brian McNeil forlater Norge. Hans orden, Augustinerkorporasjonen, kaller ham til andre arbeidsmarker. Dermed mister den katolske kirke i vårt land en varmhjertet og vidsynt prest og sjelesørger og en teologisk kapasitet med både ordet og diverse språk i sin makt. Og St.Olav mister en fast medarbeider, som lykkeligvis fortsetter som løsarbeider. "Jeg slutter ikke å skrive fordi om jeg reiser!" trøster pater Brian.

skrev Roar Mæland, generalsekretær i Det norske Diakonforbund, i bladet 'Diakonos' tidlig på nyåret.

"Det har ikke alltid vært slik i vårt 'lutherske' land at katolikker er blitt sett på som kristne. Vi erkjenner oss nå vår katolske fortid - da kirken var 'alminnelig' - og dermed våre røtter til de første kristne i vårt land. For vår identitet som folk og kirke er det viktig å ta vare på historien og ha kjennskap til røttene," fastslår Mæland

Den egentlige Hildegard

Det som plateskapet Emi, selskapet bak suksess-CDen med gregoriansk sang fra munkene i Silos i Spania, "presenterer som 'Hildegard-musikk' for disco, har intet å gjøre med det Hildegard av Bingen diktet og komponerte for 850 år siden," sier sr. Christiane ved benediktinerklosteret i Bingen.. Der hører Hildegards koraler fremdeles med til den daglige sang de 69 søstre synger som del av i sine tidebønner.

"For Hildegard dreide det seg ikke om

sfæriske følelser eller esoteriske highlights for henne dreide det seg om Gud som har skapt alle ting i herlig harmoni og enhet - den Gud som mennesket på sin side lovpriiser i sang og ord," understreker sr. Christiane. "Her i klosteret ser vi det som vår oppgave å formidle et mest mulig autentisk Hildegard-bilde, befridd for klisjeer og ensidighet." Søstrene følger plateselskapets kommersielle utnyttelse av deres berømte vernehelgen og av klosteret som et tillitsbrudd.

RM

Nils-Petter Enstad: Klosterkrim fra middelalderen

15

Etter et langt og omskiftende liv som sjømann, eventyrer, korsfarer og leiesoldat har waliseren Cadfael slått seg til ro i et kloster. Mange som hadde levd et liknende liv, valgte den samme rammen rundt de siste årene sine. Noen i sorg over det ville livet de hadde levd, andre i sorg over ikke å kunne leve det lenger.

Cadfaels motiv er ikke noen av delene. Han ser ikke bakover, men ønsker å leve et meningsfullt liv her og nå. Ikke som munk, men som legbroder i klosteret i Shrewsbury, og med ansvar for klosterets urtehave. Det omflakkende livet har lært ham alt man stort sett kan lære om helbredende og lindrende urter, og denne kunnskapen lar han alle som søker til klosteret, og som trenger slik hjelp, få del i.

Men livet har også lært ham å analysere mennesker og begivenheter på en måte som gjør ham i stand til å finne svar som andre ikke finner. Svaret han finner, kan være at det som så ut som at «En helgen tar hevn», likevel har en såre jordisk, såre menneskelig og såre tragisk forklaring - men kanskje ikke bare det? Sluttpoenget er finurlig, og skal ikke røpes her.

Romanen om helgenens hevn er også den eneste som direkte handler om maktkamp mellom ulike kirke- og klosterinteresser. I de andre bøkene er det forholdsvis tradisjonelle krimmysterier som avdekkes: Tyveri, lidenskaper, arverettigheter, sjalusi, iblant også politiske intriger i litt mindre skala.

Gjennom i alt 18 romaner har den engelske kriminalforfatteren Ellis Peters latt sine lesere bli kjent med denne middelalderske munke-detektiven. Sju av romanene er

etterhvert blitt oversatt til norsk. En fjernsynsserie er også på beddingen, melder Mortensen, som er romanes norske forlegger.

Historisk ramme

Om ikke broder Cadfael selv er noen historisk person, har Ellis Peters plassert ham i en historisk ramme. Klosteret i Shrewsbury har lange tradisjoner og er blitt en turistattraksjon etter hvert som romanserien har økt sin popularitet. Handlingen i bøkene er lagt til slutten av 1100-tallet, en periode med uklare maktforhold mellom arvingene etter kongene Richard Løvhjerte og Johan uten land. Kong Stephan og keiserinne Mathilde hadde hver sine tilhengerskarer innen adelen. De behersket ulike deler av England og erobret områder fra hverandre.

Dette er bakgrunnen for romanen «Et lik for mye». En borg er blitt erobret av kong Stephans menn, og de 94 forsvarerne av den blir alle hengt. Men ved opptellingen etterpå viser det seg at det er 95 som er blitt hengt. Om de fleste med et snev av rett kan kalles henrettelser, er den siste et regulært og udiskutabelt mord.

Ellis Peters har vært aktiv krimforfatter i mer enn 50 år. Selv sier hun at hun ikke hadde en ny serie i tankene da hun skrev «En helgen tar

hevn», men en serie på 18 romaner er det altså blitt.

De sju som er kommet på norsk, er: «En helgen tar hevn», «Et lik for mye», «En dråpe gift», «En utstøtt vender tilbake», «En morders marked», «En jomfru i isen» og «En fremmed i huset». Den siste i denne oppramsingen kom på norsk mens kirkeasyldebatten var på det heftigste. Om den ikke bidro noe til debatten, var den med på å legge et visst historisk sus over en norsk debatt.

Denne serien bør finne mange lesere blant venner av krimlitteratur der gåtens løsning er det essensielle, og ikke blod, lettkledder damer og hardkokt 'action'.

En nokså subjektiv påstand til slutt: Dette er bedre enn Agatha Christie.

Ellis Peters:

En helgen tar hevn
Et lik for mye
En dråpe gift
En utstøtt vender tilbake
En morders marked
En jomfru i isen
En fremmed i huset
Mortensen

Dødshjelp-lover på avveier

De nederlandske lovene om dødshjelp tolkes for vidt. "Diket som beskytter menneskelivet og dets uantastbarhet, begynner å gi etter," skriver landets katolske biskoper i et åpent brev. Biskopene er særlig kritiske overfor landets justisminister som har uttalt at en lege har lov til å yde dødshjelp "når pasienten befinner seg i en situasjon som er fysisk eller psykisk 'håpløs' og utålelig, og selv om selve dødsfasen ikke er begynt".

Følge biskopene plikter en lege å støtte livet med alle de etisk forsvarlige midler man rår over, så lenge et menneske ikke direkte ligger for døden. En lege må aldri selv ikke når døden er nær forestående - "direkte gjøre slutt på livet", understreker biskopene. CHRIST IN DER GEGENWART

Vestlandspietisme og katolske mystikk "Med bakgrunn i en vestlandsk pietistisk tradisjon skulle det kanskje være et langt sprang til en karmelittmunks forkynnelse?" skriver K.Andås i et innlegg i Vårt Land, "men så opplever jeg at det omvendte er tilfelle! Stinissens bøker flytter meg 50 år tilbake i tiden, til en forblåst øy ute i havgapet der besteforeldrenes hjem var samlingspunkt for en stor familie av barn og barnebarn, i et hjem preget av fred og kjærlighet, og med en levende Kristustro som sentrum."

16 Rønnaug Aaberg Andresen: Fostervev og abort - to sider av

Den 8. mars, Kvinnedagen, hadde Bioteknologinemnda innbudt til åpent møte i Folkets Hus i Oslo om utredningen "Bruk av celler og vev fra aborterte fostre" (NOU 1994:22), der et enstemmig utvalg går inn for slik bruk.

En fullsatt sal fulgte med i et tett og vidtfavnende program. Blant de tre som var bedt om å ta stilling til spørsmålet "Fostervev og abort - to sider av samme sak?", var Rønnaug Aa. Andresen, leder for Norges Katolske Kvinneforbund - de to andre var Ingrid Vad Nilsen, 'stand-in' for biskop Rosemarie Køhn, og Unni Minsås, nestleder i Human-Etisk Forbund. Vi gjengir NKKF-lede-rens innlegg, noe forkortet

Av utredningen "Bruk av celler og vev fra aborterte fostre" til forskning, diagnostikk og særlig behandling av sykdommer fremgår det at betingelsen for slik bruk, er at fosteret er fremskaffet ved provosert abort. Ved spontanaborter kan fosteret enten allerede være dødt i livmoren, eller ha sykdommer eller kromosomsvikt som gjør det uegnet til den påtenkte bruken. Det er derfor ingen tvil om at det må foreligge en fremkalt abort for at det kan bli snakk om å bruke fostervev og celler til visse typer forskning eller til diagnostikk, vaksiner og til behandling av sykdom.

Spørsmålet om synet på provosert abort melder seg derfor. Utredningen går ut fra at den norske abortlovgivning på en måte ligger fast som et grunnlag, dvs. at provosert abort er tillatt under de og de forhold, og når visse kriterier er oppfylt. Synet

på abort er stadig oppe til debatt blant katolske kvinner, og det er vel ikke ukjent at den katolske kirke hevder et meget restriktivt syn på provosert abort. Dette synet bygger på oppfatningen av at menneskelivet begynner ved unnfangelsen, og at ethvert abortingrep er å ta liv.

Men når dette er sagt, vil jeg understreke at det finnes situasjoner som må kunne tilsi at en kvinne, som er blitt gravid under omstendigheter som gjør at byrden med å bære frem barnet er for tung, ikke skal fordømmes fordi hun velger abort som en utvei. Et meget aktuelt eksempel på slike situasjoner er voldtekt utført som en form for krigshandling. Her er kvinnen selv like meget et offer som det ufødte barnet. Det er først og fremst de ansvarlige for slike fornedrende handlinger som må fordømmes.

Etter min mening er det vanskelig å holde synet på provosert abort adskilt fra spørsmålet om evt. bruk av celler og vev fra det aborterte fosteret. Utredningen, derimot, mener at når en legal abort først er foretatt, må det kunne vurderes på uavhengig grunnlag om deler av fosteret skal kunne tjene det levende livet ved å brukes til formål som kan betegnes som etisk høyverdige, nemlig å forebygge eller behandle sykdom og redde liv. Her kobler man, etter mitt syn, størrelser som ikke er sammenlignbare, og baserer seg på en, kanskje besnærende, "hensikten-helliger-midlet"-logikk.

Noe av det betenkelige ved å åpne for at aborterte fostre ses på som mer eller mindre bruksgjenstander, riktignok med et bruksområde som kan anses som nyttig både for syke

mennesker og for vitenskapelig framgang, er at konsekvensene kan være ganske skremmende. Jeg tror at ved å godta et slikt syn og en slik bruk, er vi i ferd med å flytte grenser på en måte som i det lange løp vil vise seg å bli en svøpe for menneskeheten. Noe av det som jeg synes viser dette på en tankevekkende måte, er selve det faktum at utredningen, etter sitt mandat og etter det resultat som foreligger, har funnet det nødvendig å foreslå sterke restriksjoner på bruken av fostervev, selv til de formål som er etisk uangripelige. Ja, selve det faktum at det foreslås streng lovgivning av området, tyder på at faren for utglidning kan være ganske stor. Jeg nevner i fleng fra de prinsipper arbeidsgruppen har lagt til grunn for sine konklusjoner:

- Fostervev må ikke fremskaffes for å skaffe materiale til forskning m.v.

- Bruken av fostervev skal godkjennes av helsemyndighetene, evt. etter råd fra et særskilt utvalg.

- Fostervevet skal kun benyttes etter at moren har gitt frivillig og informert samtykke.

- Det må ikke være kontakt mellom moren og mottaker av fostervevet.

- En fostervevsbank skal sikre at det ikke forekommer noen slik kontakt.

- Mottaker av fostervev skal informeres om at vevet kommer fra abortert foster.

- All kommersiell bruk av fostervev forbys.

- En kvinne må ikke motta kompensasjon for bruken av vevet.

- Anvendelse av fostervev over

Med bakgrunn i egne barndomsopplevelser skriver Andås at "Kristus-troen er den samme hos en pietistisk vestlandskristen for 50 år siden og en katolsk munk idag. . . Stinissen står i en katolske tradisjon hvor Kristus-mystikken har fått beholde sin plass - hvorfor skal det betraktes som noe unorsk? Er man redd? . . . Og hva kommer det av at når katolsk praksis og forkynnelse omtales, er det ofte med et forbehold som ligger mis-tenkeligjørelsen nær - som om det må stilles et forsiktig spørsmålstejn ved en karmelittmunks kristentro?"

Minst ti russiske medlemmer. . .

Jesuitter-ordenen er blitt statlig anerkjent i Russland. Den russiske 'gren' av ordene har nå 44 medlemmer. Betingelsen for den statlige anerkjennelse var at ordenen hadde minst ti russiske medlemmer. I tillegg til tallrike andre ordener som ennå ikke er anerkjent av staten, finnes det også seksten kvinnelige kongregasjoner.

CHRIST IN DER GEGENWART

Katolske institusjoner blant høringsinstansene

Blant høringsinstansene for utredningen om "Bruk av celler og vev fra aborterte fostre" (NOU1994:22) er både Norges Katolske Kvinneforbund (NKKF) og Kommisjonen for rettferdighet og fred (Oslo katolske bispedømme). NKKF har også tidligere vært blant høringsinstansene for offentlige utredninger, senest i forbindelse med Bioteknologi-meldingen for en tid siden.

amme sak?

17

landegrensene reguleres.

Jeg spør meg: Er det virkelig mulig, selv med streng lovgivning, å hindre misbruk og kommersiell utnyttning av et knapphetsgode? Vi vet at det i dag forekommer at levende menneskers organer blir solgt til transplantasjon; mennesker blir til og med myrdet for at organene skal selges til transplantasjon. Mangt og meget kan kjøpes for penger av skrupelløse mennesker. Er det mulig å demme opp for at visse former for markedskrefter får fritt spillerom her? Er det mulig gjennom norsk lov og mulige internasjonale avtaler å sette grenser for kynisme og utbytting? Og hva om aborterte fostre blir et 'knapphetsgode' - tilbudet mindre enn etterspørselen? Det kan lett skje dersom bruksmulighetene blir kraftig utvidet, f.eks. ved at nye behandlingsmåter basert på bruk av fostervev blir funnet for alvorlige sykdommer.

Jeg spør meg om det å bruke fostervev, som har egenskaper som gjør det lett å bruke, fører til at forskerne gjør mindre anstrengelser for å finne alternative måter å behandle sykdommer, utvikle vaksiner m.v. eller stimulere mulighetene for selvhelbredelse. Utvikling av slike alternativer ville jeg se på som kanskje et større fremskritt enn det som på mange måter kan ha blitt vel bekvemt for forskerne: å bruke fostervev fordi slikt vev har egenskaper som gir raske resultater. Andre løsninger kan være vanskeligere å utvikle, men måtte ikke dette være en stor utfordring, ikke minst av etiske grunner, for morgendagens vitenskapsmenn og -kvinner? ●

Apropos en annonse:

En uttalelse fra UNKF

En liten annonse i St.Olav (nr. 8-94) for en gruppe lesbiske, homofile og bifile katolikker har ført til reaksjoner: Saken ble tatt opp - anonymt og under posten eventuelt - hele tre ganger i Arbeidsutvalget for Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme - og 'man' krevde at saken ble påtalt fra høyeste hold overfor redaktøren. Og det ble gjort.

Unge Norske Katolikkers Forbund har fulgt med i Arbeidsutvalgets håndtering av denne saken, og nå ber forbundet om spalteplass til et utdrag av en uttalelse UNKFs landsstyre har oversendt til Pastoralrådet. Anmodningen innvilges herved:

Arbeidsutvalget i Pastoralrådet - Oslo Katolske Bispedømme (PRO/AU) har ved to anledninger - 17. september og 11. oktober 1994 (referat fra 3. gangs behandling 10.1. 1995 forelå ikke da uttalelsen ble vedtatt. Red. anmerk.) tatt opp en annonse i Tidsskriftet St.Olav fra en gruppe lesbiske, homofile og bifile katolikker. Ved det første møtet uttaler PRO/AU at "plasseringen og utformingen (av annonsen) var uheldig". Ved neste møte tar PRO/AU "klar avstand fra at St.Olav Tidsskrift i nr. 8/94 tok inn en annonse for en homofil gruppe".

UNKFs landsstyre vil for det første uttrykke sin uenighet med PRO/AUs standpunkt i saken. I referatet fra møtet 11. oktober hevdes det at "gruppen står for et syn som er i strid med Kirkens lære". En slik konklusjon er det ikke grunnlag for å trekke ut fra annonsens tekst, der det fastslås at gruppens formål er "sosialt samvær og støtte, diskusjoner og dialog med Kirken". Kirkens

lære når det gjelder homoseksualitet går som kjent i korthet ut på at mens homoseksuell handling ikke kan godkjennes, erkjenner man at det finnes mennesker med homoseksuell legning. Den Katolske Kirkes Katekisme sier: "Et ikke ubetydelig antall menn og kvinner viser grunnleggende homoseksuelle tendenser. De velger ikke sin homoseksuelle legning; for de fleste av dem er den en prøvelse. Disse må tas imot med respekt, medfølelse og finfølelse. Alle utslag av urettferdig diskriminering mot dem skal unngås. Slike personer er kalt til å virkeliggjøre Guds vilje i sine liv, og dersom de er kristne, til å forene de vanskeligheter de kan møte i livet på grunn av sin legning, med Herrens korsoffer." (Paragraf 2358)

Man må virkelig spørre seg hva dette betyr, hvis det samtidig skal være slik at mennesker som opplever denne situasjonen, ikke skal få lov til å annonsere om at man møtes til sosialt samvær, støtte, diskusjoner og dialog med Kirken? Å ta "klar avstand fra" en slik annonse og uten å undersøke saken nøye fastslå at gruppens syn er i strid med Kirkens lære, er ikke å møte homofile med respekt, medfølelse og finfølelse, men ligger faretruende nær å være utslag av urettferdig diskriminering.

Auschwitz - "hertets formørkelse"

"Navnet Auschwitz får oss til å minnes et av historiens mørkeste og mest tragiske kapitler," sa pave Johannes Paul II i forbindelse med 50-årsmarkeringen av befrielsen av de overlevende fra Auschwitz. Paven nevnte også "de mange uskyldige mennesker av ulike nasjonaliteter" som fant sin død i leiren, "særlig det jødiske folks barn som nazistene planla å utrydde systematisk".

"Det var en forstandens, samvittighetens og hertets formørkelse. Dessverre fortsetter volden å prege vår verden. Men Gud vil ikke at vi skal gråte over flere Auschwitz. La oss be og arbeide for at dette ikke hender nok en gang. Aldri mer anti-semittisme! Aldri mer nasjonalistisk arroganse! Aldri mer folkemord!" KATHPRESS

Encyklika om jødene

"American Jewish Committee" har bedt pave Johannes Paul II om å utarbeide en encyklika hvor den katolske kirke høytidelig fordømmer all anti-semittisme. Under en audiens foreslo de også for paven at jødiske og katolske historikere skal samarbeide når det gjelder Vatikanets arkiver om tiden rundt Holocaust. Videre ba de Den Hellige Stol om å motarbeide alle forsøk på "minimalisering" av jødeutryddelsene. Paven

Pavens fastebudskap 1995:

Analfabetismens svøpe

Analfabetismen står i sentrum for pave Johannes Paul IIs budskap for fasten 1995, han kaller den "et onde som fratar talløse fattige enhver sjanse til å forbedre sine kår, samtidig som den hindrer dem i å komme ut av sin marginale posisjon og nå frem til sann frihet." Der det finnes analfabetisme, "er det også større sultproblemer, større barnedødelighet, - for ikke å snakke om ydmykelser, utnyttelse og andre lidelser - enn andre steder". Hundrevis av millioner voksne er analfabeter, og titalls millioner barn får ikke skolegang enten på grunn av for lang skolevei eller fordi familien er for fattig til å sende barna på skole. De hemmes i sin utvikling, hindres i å "oppnå en fundamental menneskerett. Det er denne store menneskemengde som rekker hendene sine ut og ber oss om en broderlig håndrekning", skriver paven.

Alfabetisering gir mennesket økede muligheter til å utvikle sine evner og berike kontakten med andre mennesker, gir økte muligheter til å delta i og bidra til den kultur man er satt inn i. "En utdannelse gir også bedre muligheter til å forme samvittigheten og forstå sitt moralske og åndelige ansvar," noterer paven.

Han nevner også befolkningseksplosjonen der det er "å foretrekke at familien selv tar sitt ansvar". Han siterer fra kardinalenes enstemmige erklæring fra i fjor der det heter at "utdannelse og utvikling er meget mer effektive svar på de voksende befolkningsproblemene enn noen annen form for befolkningskontroll". Familien som institusjon styrkes når dens medlemmer mestrer skriftlig kommunikasjon: "De er ikke lenger passivt underlagt programmer som påtvinges dem til skade for deres frihet og egen ansvarlige fødselskontroll; de er aktivt med på å bestemme sin egen utvikling."

Alfabetisering og utdannelse er en vesentlig investering i menneskehetens fremtid, skriver paven og minner om pave Paul VI's utviklingsbegrep i rundskrivet *Populorum progressio* : "den fulle utvikling av det hele menneske og av alle mennesker." Vi som ikke er analfabeter, er forpliktet til "total solidaritet" med våre mindre heldige brødre og søstre .

Jo flere mennesker med tilstrekkelig utdannelse, jo bedre vil folk og land bli i stand til å ta skjebnen i sine egne hender. Alfabetisering vil lette samarbeidet mellom nasjonene og også fredsarbeidet i verden. "Likeverdigheten mellom mennesker og folk krever at det internasjonale fellesskap er rede til å overvinne de uheldige ulikheter som forårsakes av analfabetismen hos millioner av mennesker."

Paven uttrykker varm takk til "alle enkeltpersoner og organisasjoner som er engasjert i det solidaritetsarbeid som utdannelse av analfabeter er", og oppfordrer alle til "stadig mer generøst å dele sine materielle og kulturelle goder ", og støtte lokale organisasjoner som driver undervisningsarbeid andre steder i verden.

Utdannelse gir også nye muligheter for å spre det glade budskap; folk kan "utdype det gudsdord de hører ved personlig lesning". Paven oppfordrer innstendig kirkens hyrder til å støtte "dette viktige arbeid for menneskeheten", et arbeid som bidrar til å bygge et fellesskap i ekte og virksom nestekjærlighet". Han ber at Gud, på jomfru Marias forbønn, må "røre våre hjerter slik at fastetiden 1995 må markere et nytt avsnitt i den omvendelse Vår Herre Jesus Kristus har forkynt for alle folkeslag (cf. Matt 4,12-17). Med dette håp gir jeg dere alle av hjerte min apostoliske velsignelse", avslutter paven.

Lidelsen venter på svar . . .

En notis i forrige nr. av bladet foralte at **Br. Andrew**, tidligere nær medarbeider av **Mor Teresa** og nå en slags vandrende sjelesørger, kommer til Norge for å holde økumeniske samlingsdager for alle interesserte (tid og sted se s. 29) Fra tid til annen sender **Br. Andrew** et "Newsletter" og små traktater til venner og interesserte. Noen avsnitt fra et brev med overskriften "Out of pain" synes vel egnet som fastetid-slektyre.

"Egne sår og egen lidelse er den beste kvalifikasjon for å hjelpe andre - på samme måte som Jesu korsfestelse og de sår han fikk og fremdeles har, på underfullt vis åpner for at vi kan få identifisere oss med ham, bli trukket inn i et nytt og rikere liv. . .

Fordi Gud selv i Jesus fant seg i både sår og nederlag, er det o.k. også for meg å være såret, være en som har lidt nederlag, være en taper. Ingen annen religion har en slik 'gal' tro!. Bare Kristus står frem for oss mennesker som en såret Gud.

Spørsmålet er: Er jeg villig til å akseptere mine sår? Kan jeg rette blikket mot Gud som ser på meg med en kjærlighet som også omfatter hans egne sår?

Man kan nesten si at det avgjørende spørsmål for all autentisk religion er: Hvilket svar gir den eller hvilket signal gir den til dem som er såret av livet, til de ulykkelige, til dem som lider? Stenger den for dem, eller svarer den med et varmt

skal ha lovet å overveie disse oppfordringene nøye.

Under audiensen oppfordret paven jøder og kristne til å vise gjensidig respekt, og til å utdype dialogen. Han minnet om dokumentet "Nostra aetate" som for tre år siden markerte begynnelsen for en grunnleggende holdningsendring fra katolsk side overfor jødene: "Tidligere tiders misforståelser og vanskeligheter ble etterhvert erstattet med tillit og gjensidig aktelse," sa paven. RM

Paveboken: nå også på kinesisk!

Pave Johannes Paul IIs bok "Over håpets terskel" er nå oversatt til kinesisk, melder Steyler-misjonærenes "Kina-senter". Boken er å få kjøpt i Taiwan, Hongkong, Macao og Singapore, og det er forhandlinger i gang med sikte på salg også i Folkerepublikken Kina.

L'OSSERVATORE ROMANO

"Kjøreregler" og kirkerom

Hva bør tillates - og hva bør ikke tillates - i kirkens rom? "Kirkerådet (som for lengst skulle hatt en kulturkonsulent) bør snarest mulig ta stilling til hvordan man på et bredest mulig grunnlag kan få utredet spørsmålet," skriver Rolf Tofte i Kirke og Kultur. "Så får Kirkerådet få seg forelagt 'kjøreregler' som det går an å forholde seg til, både for biskoper, prester, menighetsråd, domkantorer, vanlige organister og - for en gangs skyld - vanlige kirkegjengere."

og kjærlig: Velkommen!

Det hav av lidelse som finnes i verden i dag, venter på et håpefullt, troverdig vitne som kan gi svar. . .

Folks liv og livshistorier er aldri noe trivielt. Folk leter etter en måte å takle den smerten de lever med. Å stille seg ved Jesu side, gir fred i den forstand at jeg vet at livet er tøft; at livet er en reise og ikke mitt endelige hjem; at det er i orden å ha merker etter sår og etter livets slag; og at jeg kan legge sårene bak meg og vandre videre sammen med Kristus mot det uendelige liv som er mitt og alle menneskers mål.

Jeg er fri til å vedstå meg min egenrådighet og mine synder; alt det har Guds kjærlighet til oss gjennom Kristus brent opp. Skal jeg bli helt fri, må jeg kunne se i øynene at det først og fremst var min egen synd som var skyld i min lidelse. Det er begynnende trøst å finne i slik oppriktighet. Og sammen med Kristus kan jeg la mitt liv og min lidelse bli til noe livgivende og frelsende for meg selv og talløse andre.

Vi er alle kalt til å sette andre fangne fri. Og jeg kan gjøre det sammen med Kristus på mange, ofte ganske så små og enkle måter: et smil, et vennlig ord, en telefonsamtale, et kort, et besøk hos en som er lei seg, som er ensom, en som lider.

Jeg kan be, og jeg kan gi min lidelse som et offer. . .

Og det gir øyeblikkelige resultater: *Jeg forandrer meg.* Lidelsen gir ny mening. Jeg gir 'et glad budskap' og håp videre til andre. Verden forandres - fordi jeg blir en 'livgiver', en med-frelser i Kristus. ●

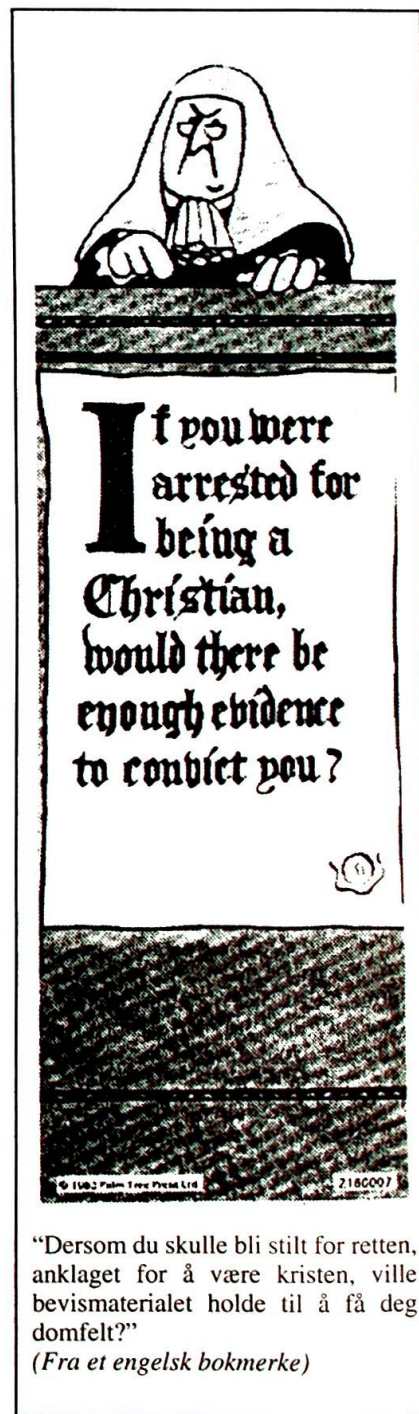
Dansk suksess:

6. opplag av "Den hollandske katekismus"!

"Hvis man vil vite noget om sin tro, så er dette bogen. Den er solid og overkommelig," skriver den danske presten Bjørn Højbo om "Den hollandske katekismus" i det danske kirkeblad *katolsk orientering*. Kateketcentralen i København la nylig på bordet 6. opplag av den danske utgave av boken. "Det må man kalle en succes," skriver Højbo.

Den hollandske katekisme kom ut etter Det 2. Vatikanokonsil, utgitt av samtlige hollandske biskoper og Det høyere kateketiske institutt i Nijmegen. "Alle Hollands betydeligste teologer var med i arbeidet. Så vidt så godt," noterer Højbo. Og minner om den videre historien: "Men man var ikke tilfreds med resultatet i Rom. Hollands biskopper og teologer var ikke helt på det rene med, hvad der var sand kristendom, og derfor kom der en hel række rettelser, som de hollandske forfattere nu ikke ville bøje sig for. I denne utgave har vi både den opprinnelige tekst samt den romerske kommissions bemerkninger føjet til som et tillæg. Det gør jo hele værket yderst interessant," noterer Højbo. Og stiller følgende spørsmål: "Hvordan er det muligt, at Hollands kirke ikke på rettroende måde skulle kunne fremstille den katolske tros indhold? Hvis de ikke kan det, hvorfra véd vi så, at vore biskopper i Norden ikke forkynder ting der ikke er helt i overensstemmelse med den rette tro? Den romerske kurie har faktisk gjort kirken en dårlig tjeneste med sin indgriben," mener Højbo.

Og han kommer med følgende sukk: "Ak, ja, teologi er ikke retlinjet matematik, der bare 'kører derudaf' af sig selv. Men sådan har det været mange gange i kirkens historie. Selv *Thomas af Aquin* blev jo frataget sin professorstol i Paris!" (Boken fås kjøpt i St.Olav Bokhandel, Oslo.)

If you were arrested for being a Christian, would there be enough evidence to convict you?

© 1982 Palm Tree Press Ltd 218C007

"Dersom du skulle bli stilt for retten, anklaget for å være kristen, ville bevismaterialet holde til å få deg domfelt?"
(Fra et engelsk bokmerke)

Vatikanet forsvarer sitt standpunkt i Gaillot-saken

"Biskop Gaillot har gjentatte ganger distansert seg fra kirkens offisielle lære og offentlig til og med inntatt standpunkter som står i direkte motsetning til kirkens lære, ganske særlig når det gjelder moralske spørsmål," heter det i et dokument fra midten av februar, der Vatikanet forsvarer avskjedigelsen av Gaillot, biskop av Eveux, tidligere i år. Det vises også til at Vatikanet har fått mange brev der folk har klaget på Gaillot:

Dokumentet understreker at Gaillot fortsatt skal motta lønn og andre ytelser som tilkommer en biskop. "En biskop er og forblir biskop med alle rettigheter, men også med alle de plikter en apostel-etterfølger har. Den første av disse pliktene er å tjene enheten i troen," heter det i dokumentet.

KNA

Biskop Gaillots avskjedstale

"Da jeg kom hit til dere for 12 år siden, var katedralen stor nok til å romme alle som møtte opp. Nå, når jeg skal forlate dere, er det ikke plass til alle," sa biskop Gaillot i sin avskjedspreken. "Min takk går også til dem som ikke tror, at de er kommet hit. Vi kan ikke unnvære oppmerksomheten fra de ikke-troende: Den holder bevisstheten om evangeliet våken hos de kristne. La oss glede oss over mangfoldet som er samlet her. Vi trenger hverandre for å kunne leve skapende. . .

20 Tone Ringen: En tåpelig drøm

*En moderne og ikke sjenerende alvorlig legende - inspirert blant annet av befolkningskonferansen i Kairo - fremført av **Tone Ringen**, skuespiller og forfatter, ved feiringen av p. Albert Raulins 75-årsdag sist høst, her for første gang på trykk.*

Jorda var utslitt.

"Du må gjøre menneskene langsommere, kjære deg," sa hun til Skaperen. "De stresser marginen ut av meg med den evindelige energien sin, jeg er snart bare stein og sand. Jeg har sagt fra i lang tid, men de hører ikke på meg lenger."

Skaperen var vant til at Jorda klaget. Han satt som vanlig i dype og kompliserte tanker og lot som han ikke hørte henne. Men denne gangen trakk Jorda ham i skjegget på en så sint og uærbødig måte at han mistet balansen og var nær ved å ramle ned av tronen. Han mistet de dype tankene også og fant ut at han likegodt kunne svare.

"Hva med en stor pest," tilbød han grettent. Han var i virkelig dårlig humør og når sant skal sies var han like bekymret som Jorda. "Pester har vært effektive før," fortsatte han og regnet spørsmålet som løst. "Det beste med sykdommer," la han tankefullt til, "er at menneskene i ganske lang tid etterpå oppfører seg både fromt og skikkelig."

"Jeg liker det ikke," innvendte Jor-

da uventet. "Menneskene har forandret seg. De er nå likevel barna våre, og jeg er ikke så glad i de gamle løsningene dine. Kan du ikke for en gangs skyld ordne dette på en mindre voldelig måte?"

"Unnskyld meg," sa Skaperen furtent. "Vi var enige om at menneskene skulle ha sin frie vilje, så kom ikke til meg og snakk om voldsbruk. Bare se, de finner på kriger og grusomheter jeg ikke har kunnet forestille meg engang, og de graver giftene sine ned i din egen dyrebare buk, frue. Du har selv prøvd deg med noen naturkatastrofer, men de er flinke til å vri seg unna. Døden jobber seg ihjel i noen områder og holdes borte med makt i andre. Menneskene står på ett bein som hanekyllinger og tror det er normalt. At de attpåtil greier å bli så mange, er meg en gåte."

Jorda hadde hørt alt sammen før, så hun fulgte ikke så nøye med. Hun tenkte på de erfaringene hun hadde som mor, ja, strengt tatt var disse to mor og far for hverandre på en temmelig innviklet og moralsk betenkelig måte. Hun husket skapelsesukas nervøse energi.

"Hva i all verden var det jeg så i ham?" spurte hun seg selv. Alt hadde skjedd så fort.

"Det må være et eller annet vi ikke ser," mumlet hun. "Jeg vet ikke hvorfor de oppfører seg som halvgale geskjeftigperer, men jeg vet da at barn blir hyperaktive av for lite søvn."

Skaperen smilte usikkert. Han husket vagt noen tidlige uoverensstemmelser. Siden hadde han tatt hånd om det meste. Hun trodde alltid at alle løsninger var så enkle, det

var derfor arbeidsfordelingen dem imellom var blitt som den var blitt. Idemessig kreativitet var ikke hennes sterkeste side, det var da virkelig ikke det?

"Så du tror," sa han og var glad for at smilet lå skjult i skjegget (for han ville jo ikke virke nedlatende), "at bare menneskene sover litt mer vil de ikke bli så mange? Unnskyld meg, men er det ikke fare for at resultatet kan bli det motsatte? Jeg mener, alt tatt i betraktning? Logikk har aldri vært din sterkeste side, vet du."

Han forsøkte å blunke til henne, men fikk det ikke riktig til. Forholdet dem imellom var altfor komplisert. Dessuten hadde han glemt noe så frivolt som å blunke.

"Kan vi ikke forsøke i det minste!" avgjorde hun. Jorda var altfor trett nå til å ta hensyn til selvfølelsen hans.

"Disse skapningene sover ikke når jeg gjør det lenger. De overser Natta, og Månen truer med å trekke seg tilbake. Årstidene føler seg manipulert med på den mest uverdige måte, og til og med Sola er misfornøyd og forsøker å stoppe dem. Han vokser gruelig og har sverget å svi vingene deres, og du vet hvor humørsyk han kan være. De snakker hverken til eller om oss lenger og har glemt det språket vi engang lærte dem."

Skaperen lovet å rette ut skaperfingeren og gjøre et forsøk. Han minnet mennesket om Jordas rytmer slik at det fant å ville utforske Nattas glemte land.

Resultatene var langsomme og gåtefulle og fulgte ikke det Skaperen ville kalle et logisk mønster. Mennesket arbeidet fremdeles nattestider

Jesus er den fattige, den utstøtte, i ham gjenfinner vi oss selv. Paradoksalt nok er det i ham fremtiden trer frem, en fremtid grunnet på håpet. Kirken må være kirke for de utstøtte, ikke en kirke som stenger folk ute. Kristus har erfart på sitt eget legeme hvor veien går: veien som fører til utestengelse, til urettferdig fordømmelse. Veien som er oppstandelse, som åpner håpets dører på vid gap for å bringe gledens og ømhetens og den mulige freds tid, det uovervinnelige håp." RM

Norsk kommentar til Gaillot-saken
"De kirkeløse kristne leter paradoksalt nok ofte etter synbolfigurer som ennå befinner seg innenfor kirken. De leter etter prester og biskoper og åndelige ledere som det er mulig å identifisere seg med," skriver Paul-Salvesen i Fædrelandsvennen i anledning Gaillot-saken. "Jeg tror det er derfor over 20.000 møter frem til en messe i Evreux. Det handler om tro og liv og tilhørighet for de som møter opp: Er det plass til ham, er det kanskje plass til meg. Er det ikke plass

til ham, er det ihvertfall ikke plass til meg. Slik tenker mange, og det er dypt menneskelig.

Men hvor romslig kan en kirke være, uten å blåse vegger og tak og egenart i luften slik at det bare er et torv tilbake? Svært romslig, tror nå jeg, bare det er et sant evangelium og en sann menneskelighet som får prege kirkerommet. En kirke som velger å rense ut opprørere og kritikere fra rekkene sine, kan også miste sin egenart: Den kan bli så 'ren' at folk ikke lenger er hjemme der med troen og livet sitt," noterer Leer-Salvesen.

under kunstig lys. Fremdeles hostet herskerne opp kriger, dømte for raskt og var besatt av rastløs energi. Likevel måtte menneskene gi etter for søvnen etter lenge glemte rytmer både Natt og Dag, og varsomme endringer begynte å bli synlige, nesten som et skjult negativ i sinnene som bare ventet på å bli fremkalt.

Langs Nattas mørke og nesten forlatte stier samlet duggen seg som tårene fra forlatte barn. Den glinset i åkrene, på fabrikktagene, på pipeløpene og de hvitveggede sykehusene og vannet menneskenes uttørrede drømmelandskaper. Natta følte seg så sårbar fordi hun ble innlemmet i

folks liv at hun gråt og gråt. Tårene hennes la seg som spindelvevslør med dugg i over alle bilder, både drømte og virkelige, og krigene, togene, flyene, pengene og planene begynte å gå langsommere. Folk skrudde ikke på T.V. eller radio når de våknet om morgenen. De hadde jo fremdeles drømmebildene bak øynene og fortalte hverandre historier fra Nattlandet. Drømmetiden ble viktig som vogge for nye tanker og ideer, for minner om fortiden og skaping av fremtiden, for gråt og latter, kjærlighet og hat. Drømmetiden leget mange av de sårene som rispes av ubetenksomme handlinger og ord gjennom dagene. Vitenskapsmennene, legene, politikerne, teknikerne og til og med generalene begynte å anerkjenne disse utforskede områdene og ville vite mer om dem. Politikerne ble valgt etter kvaliteten på drømmearbeidet sitt, og de som ikke drømte, fikk behandling for manglende modenhet og fantasi og måtte ut i felten for å arbeide på sine personlige drømmekart. Du kunne sette drømmer i drømmebanker, og drømmepenger ble den mest verdifulle valutaen. Det andre, mer gammeldagse økonomiske systemet ble regnet som utdatert og farlig, akkurat som en atomreaktor som må kjøles ned for enhver pris. Ingen våget gjøre forretninger med mennesker som ikke var interesserte i egne og andres drømmer. De mest leste avisene var de som kom om ettermiddagene med de siste nyhetene fra Drømmetidslandet. Folk sammenlignet sine egne bilder med avisenes og diskuterte dem flittig. Det skjedde ofte at folk vandret i kunstgalleriene, stanset foran en fontene eller bladde

tilbake i ei bok og grunnet over om de skapte bildene tilfredsstilte drømmene om dem. De sluttet å kjøpe så mye, bruke så mye, reise så støyende, bygge så fort og slåss så innbitt fordi alle reiste til Drømmetidslandet om nettene. Man kunne aldri vite hvem som var mest sårbar, der og derfor måtte begge verdener behandles varsomt.

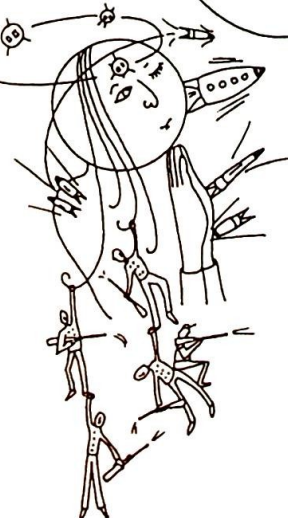
"På en eller annen måte virker påfunnet ditt," sa Skaperen litt grettent og fjernet jordteleskopet fra øyet. "Til og med befolkningen ser ut til å stabilisere seg, det hadde jeg ikke trodd."

"De føler at de må drømme bilder av de tingene de vil skape," forklarte Jorda. "Du av alle burde vite at skapelse krever ansvar! De forstår at alle handlinger er skapelse, begriper du vel, og tankebildene er blitt viktige. Hvert eneste barn blir nå født i en drøm, og drømmearbeide tar tid."

Han så på henne og følte seg som et barn selv, fratatt en spennende leke.

"Så hva nå?" spurte han, og knadde noen tordenskyer mens han prøvde musklene i lynkilearmen. "Hvor er menneskets utålmodighet, lengselen etter å vite, etter å se, etter å erfare, lysten på å utfordre grensene i Universet? Skal mennesket virkelig bare la seg vugge av dine evindelige sykluser?"

"Jeg tror ikke du trenger å bekymre deg," svarte Jorda tørt. "De vil alltid forsøke å strekke seg utover både sine egne og våre grenser. Vi har bare minnet dem om at det av og til er klokere å bøye knærne og lytte. Det er den eneste forskjellen, kjære deg. Den kan du vel leve med?" ●

“Sorgtjenesten” - hva er det?

“Selv den vondeste vandring blir mindre truende når vi har med oss en medvandrer, en som har god tid og ikke er redd selv. Vår oppgave i Sorgtjenesten er å være en slik medvandrer,” sier psykolog Toril Solheim, som i en årrekke har ledet Sorgtjenesten. Og som understreker at Sorgtjenesten er krise-intervensjon og forebyggende arbeid. “Sorg kan mørklegge livet, - mange tar

følelsesmessige problemer ut på kroppen, derfor kan man bli syk av innelukket sorg,” sier Toril Solheim til bladet “Bymisjonæren”, informasjonsblad for Kirkens Bymisjon.

Som mange vil vite, er Sorgtjenesten et samarbeidsprosjekt mellom Kirkens Bymisjon og Fransiskushjelpen.

Europa - et kristent kontinent?

“Omtalen av Europa som et kristent kontinent kan idag som i tidligere tider bare skje med store forbehold,” skriver dr. theol. Trond Bakkevig (tidl. generalsekretær i Mellomkirkelig Råd) i Kirke og Kultur. “Det 'kristne Europa' er ikke bare det ortodokse Øst-Europa som idag plages av religionspregede konflikter og mangel på politisk stabilitet. Det er også det Vest-Europa

22 Bernt Eidsvig: Den vanskelige ytringsfriheten

Trenger vi en bok om ytringsfriheten i Norge?

Siden Det 2. Vatikankonsil har Den katolske kirke entydig forsvart de grunnleggende menneskerettigheter. I hvilken grad kan og bør ytringsfriheten forplikte Kirken internt?

Bernt Eidsvig stiller disse spørsmålene i sin anmeldelse av Toril Brekke, Bernt Hagtvet og Peter Normann Vaages bok: Den farlige ytringsfriheten.

Hadde vi stilt spørsmålet om det er nødvendig med en bok om ytringsfrihetens kår i Norge for femten eller tyve år siden, ville svaret sikkert ha vært negativt: En slik bok ville bare hatt akademisk interesse.

Slik er det dessverre ikke lenger. Skuddene mot forlagssjef William Nygaard høsten 1993 fortalte en forbløffet verden at det ikke lenger var risikofritt å utgi kontroversiell litteratur i Norge. I fjor erklærte en muslim på Vestlandet vilje til å iverksette *fatwaen* mot Salman Rushdie, hvis den jagede forfatter våget å komme til et symposium i Stavanger.

Men det er ikke bare ekstreme muslimer som gjør ytringsfrihetens kår trange i vårt land; Brekke, Hagtvet og Vaage peker på at såvel den såkalte politiske korrekthet som den rådende norske pedagogikk (“En-

hetsskolen”), for å nevne to eksempler, har sitt på samvittigheten.

Forfatterne er opptatt av de mange 'nye' nordmenn som ikke kjenner de demokratiske friheter fra sine hjemland: Hvordan kan de hjelpes til å forstå og følge de spilleregler demokratiet forutsetter? Forslaget om at det offentlige “bør utarbeide obligatoriske kurs om forfatningsregler, rettigheter og statsborgerlige plikter for dem som får innvilget (norsk) statsborgerskap”, er høyst betimelig.

Den farlige ytringsfriheten analyserer og argumenterer ut fra norsk konsensus om menneskerettighetene. Det er velgjørende å kunne følge et prinsipielt resonnment ledsaget av klokt valgte eksempler. Det moraliseres ikke, og forfatterne vokter seg for å ri kjepphester. Derfor - i det minste kan man håpe det - kan boken dra i gang en debatt som tiden er moden for.

Kirke og ytringsfrihet

I et kirkelig tidsskrift er det ikke mulig å ta opp et tema som ytringsfriheten uten å spørre om denne friheten også skal gjelde innad. Meningsutvekslingene i oldkirken og i middelalderens kirke kjente ikke andre begrensninger enn de teologene påla seg selv. Konsilene - og til en viss grad Paven - avgjorde utgangen

på stridsspørsmålene. Motreforma-sjonens og, særlig, det 19. århundres kirke sentraliserte og sensurerte imidlertid religiøse meningsytringer med nidkjærhet.

Da tidsskriftet *St.Olaf* ble grunnlagt i 1889, var det daværende apostoliske prefekt J.O. Fallizes hensikt å beskytte de fåtallige norske katolikker mot ytringsfrihetens formentlige fare: forvirring. Norske katolikker hadde forbud mot å lese andre aviser og tidsskrifter enn *St.Olaf* uten prefektens tillatelse, og den ble bare gitt “i tilfelde af virkelig nødvendighed”. Kirke og sannhet var ett, og andre synspunkter enn Kirkens ledet bort fra sannheten.

I forhold til dette er utviklingen i siste halvdel av dette århundre bemerkelsesverdig. For tredve år siden godtok Den katolske kirke prinsippet om tros- og meningsfrihet, og siden den gang har Kirken sjelden forsømt en anledning til å fremme menneskerettighetenes sak, vel å merke i det verdslige samfunn. Men Kirken er ikke et verdslig demokrati, og anvendelsen av disse rettigheter i Kirken er ikke uproblematisk.

Hierarkiet plikter å veilede Guds folk og kan i visse tilfeller benytte seg av sanksjoner overfor teologer og andre som demonstrativt avviker fra Kirkens lære. Noen av disse sanksjonene kan det bare herske én mening om: Det er ikke mer enn et par tiår siden et sogn i USA ble lagt i interdikt fordi menigheten forlot kirkerommet i protest mot at en sort prest skulle feire messen. Andre irettesettelser har vært nervøse eller overilede, som enkelte biskopers heftige inngripen mot sogneprester som godtok at piker ministrerte.

som koloniserte og undertrykket store deler av verden, som stod for jødeforfølgelser og Holocaust. som tillot barnarbeid helt opp til våre dager, og som undertrykket fattige bønder, arbeiderklassen og kvinner.

Talen om det 'kristne Europa' blir bare en pen, borgerlig konstruksjon hvis dette utelates. De verdier vi liker å omtale som arven fra det kristne Europa, var verdier som ikke gjaldt alle."

Den katolske presse

Hierarkiet plikter å lytte til Guds folk; derfor har mange biskoper et klart ønske om en fri kirkelig presse. Ytringsfriheten synes å være uinnskrenket i tidsskrifter som *The Tablet*, (som riktignok eies og redigeres av legfolk), *Signum* og *St. Olav*; bladenes redaksjonelle linje er samtidig lojal og kritisk. Inntil for kort tid siden ble den redaksjonelle frihet også praktisert slik i *Rupertusblatt* i Salzburg og det irske *Intercom*. Her mener nå de ansvarlige biskoper at bladene ikke lenger er tilstrekkelig lojale, og redaktørene er blitt avskjediget.

Hvorvidt disse konkrete avgjørelser er berettiget, interesserer oss ikke i denne sammenheng. Den katolske presses kall til å være kritisk og åpen gjør det imidlertid. Det er ikke mulig å legge lokk på den debatt som skjer blant de troende; det er mulig - om enn uklokt - å forvise debatten fra de kirkelige tidsskrifter. For hvem har interesse av en ukritisk og lukket presse?

Man blir forstemt av å blade igjennom *St. Olavs* årganger fra den tid bladet var ukritisk lojal mot Kirkens lære, slik den en gang ble forstått: sosialdemokratene var gudløse, Frelsesarméen var humbug, jødene var hensynsløse kremmer eller verre. Den norske kirke manglet enstemmighet. I dag ønsker vi alle at *St. Olav* den gang hadde vært mer kritisk til den kirkelige øvrighet, til beste for den samme øvrighet.

Toril Brekke, Bernt Hagtvogt og
Petter Normann Vaage:
Den farlige ytringsfriheten
Cappelen 1994

Et hverdags-helvete

"Vi mennesker er nådeløse og dømmer dem som en eller annen gang har brutt lover og regler, til et liv i et hverdagshelvete," sier Odd-Cato Kristiansen, prest ved Oslo Kretsfengsel. "På sett og vis har vi livstidsstraff også her til lands. En gang drapsmann, alltid drapsmann. Slikt blir hengende

ved deg for godt, uansett. Denne stemplingen kan være vond å vende.

Her har kirken og menighetene vært for lite flinke til å inkludere disse menneskene i sitt miljø. Pinsevevne, Frelsesarméen og frikirkene har vært mye mer effektive på dette feltet."

GLÅMDALEN

Angelus-klokker i Tromsø

Vi sakser fra "Forum", katolsk menighetsblad for Asker og Bærum.

Vi hadde avsluttet opptak i NRK TV-studio i Tromsø sent på kvelden. Morgenen etter var det gråvær og regn, men likevel ville jeg streife litt omkring i byen på egenhånd. Det første besøk gjaldt selvsagt "Vor Frue" kirke og bispegården. Dette er et kompleks i tre-arkitektur av en slik bemerkelsesverdig kvalitet at det kunne hevde seg som et kirkelige sentrum hvor som helst i verden. På fasaden står, meget tydelig, at dette byggverk er fredet ved lov, og at her har paven vært gjest.

Mens jeg gikk videre i trafikken, tenkte jeg på hvor ofte jeg før i tiden besøkte hans høyvervighet, biskop Wember, her og assisterte ham i hans private kapell under morgenmessen.

Da hørte jeg en klang som jeg straks drog kjensel på: kirkeklokker. Instinktivt så jeg på min egen klokke; den var 12.00. Over trafikken og bystøyen lød vår kirkes eldgamle påminning om at

"Herrens engel bragte Maria det glade budskap, og hun unnfanget ved den Hellige Ånd".

Jeg skal avstå fra kommentarer, men jeg måtte helt nord til Tromsø for å høre Angelus-klokker igjen.

Rolf Sand

Vor Frue kirke i Tromsø - i bakgrunnen Bispegården.

Trenger stillhet for å lytte til Gud - og mennesker

Vi trenger stillhet for å be, for å lytte til Gud. Dersom en vet å lytte til Gud, blir det lettere å lytte til mennesker. Men stillheten må ikke forveksles med en mutt stumhet som skaper innestengthet og avstand. Det må være en stillhet som bygger på kjærlighet, skriver sr. Else-Britt Nilsen o.p. i tidsskriftet Kirke og Kultur.

Hellig helhet: inntrykk fra en Thomasmesse

“Organisten kom fra baptistene. Musikerne fra Indremisjonen. Nonne-søster Åsa leste bibelteksten. Den anglikanske presten delte ut nattverden og den høykirkelige kapellanten lyste velsignelsen. Domkirkens kirketjener gjorde mange ting. At han er pinsevønn,

gjør visst ingenting. Hvilken salig blanding!”

Det er Egil Svartdahl - best kjent som TV-pastor'n - som beretter fra en Thomasmesse i Oslo Domkirke.

“Aldri før har jeg sett så mange ulike former og tradisjoner flyte sammen til en hellig helhet.” VÅRT LAND

24

Tre livsvilkår for kirken:

Utdannelse, informasjon, profesjonalitet

Neste år skal den katolske kirke i Sverige holde en stiftssynode som skal stake ut kursen fremover. Et bredt anlagt forarbeid er i gang. Nylig tok tidsskriftet *Signum* synoden opp på lederplass, og her er synspunkter med relevans også for vår norske situasjon og den innenkirkelige meningsutveksling og debatt.

Ut fra stikkord som en kirke i sterk ekspansjon, internasjonaliseringen generelt og en informasjonsutvikling som stiller høye krav til hele samfunnet, noterer lederskribenten (i dette tilfelle historieprofessor Per Beskow): “Skal den katolska kyrkan i Sverige kunna möta tusenårsskiftet med hoppfullhet fordras också en vilja och en medveten målsättning, som bland annat innefattar ett betydligt större mått av utbildning, information och professionalism (-) Vi har i det förflutna ofte fått nöja oss med glada amatörer - vars insats på intet sätt skal förringas - men framtiden ställer nya krav som fordrar langt större ansträngningar.” Den katolske kirke i Sverige har en særdeles aktiv byggeperiode bak seg, nå gjelder det å bygge “inte i tegel och trä uten med levande människor”, det vil bl.a. si å satse på en “standardforhøjning” på området “utbildning och information”.

Her hjemme har en “arbeidsgruppe om media og informasjon” (nedsatt av Arbeidsutvalget for Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme og uten katolikker med mediebakgrunn) sendt ut en rapport til høring. Gruppens mandat var bl.a. å legge frem “en plan for OKB innen saksfeltet infor-

masjon og media for 1995-1999 innenfor en ressursramme av - + 20% i forhold til dagens situasjon”. Også hos oss turde Signums trekløver “utdannelse, informasjon og profesjonalitet” og oppfordring til frisk satsing, være aktuelle saker, men her har den hjemlige rapport lite å gi. Når det gjelder hvilke kvalifikasjoner en evt. kirkelig informasjonsmedarbeider bør ha, heter det i rapporten at det grunnleggende er at vedkommende “har biskopens fulle tillit”, at det er nærliggende å tenke “i retning av en prest eller ordinert person”, og at “dersom vedkommende samtidig har bakgrunn fra informasjons- og/eller journalistarbeid, vil det være det beste”.

Videre tenkes stillingen som informasjonsmedarbeider (kombinert med redaktørjobben i kirkebladet Broen) finansiert ved at man kutter ned litt her og litt der på bevilgninger til etablerte informasjonskanaler som St. Olav Bokhandel (her har man forøvrig allerede kuttet noe ned på bemanningen) og St. Olav Tidsskrift, smaker av taktikken: Her skal det spares, koste hva det koste vil! En noe underlig sparingsform, ikke minst på bakgrunn av de betydelige investeringer i katolske kirkebygg vi har sett de senere år her hjemme. Godt bemannede institusjoner og kvalifiserte medarbeidere er også en investering.

Når dette leses, har Pastoralrådet tatt stilling til medierapporten og høringsuttalelsene og gitt sitt råd til biskopen. Skulle vi gi et råd, turde det bli: “Look to Sweden!” Red.

SÅ INGEN SKAL SPØRJA

Så ingen skal spørja

den kvelden du fer:

Kva ville han her?

Det som du er, skal du vera.

Ingen spør kva du kann.

Styrken din synest i det du

kan femne,

i det du orker bera.

Spør ikkje kva!

Spør ditt hjarte.

Brand skal du vera

og ikkje ein lekam

som stig frem i myrkret

svartare enn det svarte.

Du skal bera eit ljøs

i den blå rymd. -

Du skal vera ein los

millom skjer og skyemd.

Så ingen må undras

når du er kvorve

i dulde land:

Kva vilde han her

og kven var han?

Jan Magnus Bruheim

Kanskje Selje?

Vårt Lands observante ravner, Hugin og Munin, blandet seg i midten av februar inn i diskusjonen om Trondheim som fremtidig kirkehovedstad her i landet. Siden man ikke uten videre kan anta at alle St.Olavs lesere også leser Vårt Land (vi oppfordrer herved adskillig flere til å gjøre det!), låner vi følgende lille bit fra ravnenes like faste som uberegnelige spalte: "Vi for vår del kunne

tenke oss Selje. Øya i vest har eldre tradisjoner enn Nidaros, og her kunne en erkebiskop leve i kontemplativ stillhet langt fra folk og krangel.

Men når Bergens Tidende mener det er galt å belønne trønderne for at de slo ihjel Hellig Olav, så gjelder dette også folket i Selje som drepte den irske prinsessen og følget hennes. Nordmenn stod ikke i kø for å ta imot det glade budskap, men så var det jo katolikker som kom," noterer ravnene.

Materielle verdier/livsstil?

I en samtale med bladet "Barn & Familie" understreker Dag Hareide (fra Naturvernforbundet) at "materielle verdier har det ekle ved seg at de blir færre jo mer du deler dem - penger, varer og makt. Mens livsverdier blir mer jo mer du deler dem - kjærlighet, håp, humor og settepoteter."

25

FASTEAKSJONEN 1995

"Brød for verden"
er det tema
Den nordiske bispekonferanse
har valgt
for årets fasteaksjon.
Pengene skal gå
til prosjektet
Vann til jordbruksproduksjon
og bedret helse
i høylandet i Bolivia.

Gaver sendes til
CARITAS NORGE
Fagerborggt. 17
0360 Oslo

Bankgiro: 7041.0513976
Postgiro: 0801 2020881

KURS I GREGORIANSK SANG - SOMMEREN 1995:

SCHOLA GREGORIANA ABOENSIS 1995

Kurs i gregoriansk sang i Åbo - Finland 13.-18. juni.

Avslutning i Åbo Domkirke på kirkens innvielsesdag (17. juni) og
Finlands nasjonalhelgen St. Henriks translasjonsfest (18. juni).

Informasjon og påmelding:

Kirsten Berg Åbo Universitet
Henriksgatan 2
FIN-20 500 Åbo

SCHOLA GREGORIANA STAVANGERENSIS 1995:

Kurs i gregoriansk sang i anledning St. Svithundagene og 1000-årsjubileet for Kirken i Norge 21.-25. juni.

Johannesvesper, St. Hans.vigilie, Peter og Paulus-liturgien, økumenisk festmesse i Stavanger Domkirke.

Gjest fra utlandet: Biskopen av Winchester - England.

Informasjon og påmelding:

Tone Bourrec Peder Claussøns gt. 22
4008 Stavanger

KIRKEN I NORGE 1000 ÅR Stavanger Bispedømme

Kursene er beregnet på nybegynnere, men er ellers både for leg og lærd! Kurs-
språk: Engelsk. Lærere fra Paris/Tallinn

I samarbeid med:
CHOEUR GREGORIEN DE PARIS
AMICI CANTUS GREGORIANI NIDROSIAE

Vennligst meld
adresseforandring
til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

26 Delte meninger om bruk av fostervev

Det var delte meninger under *Bioteknologinemndas* åpne møte på Kvinne- dagen, 8. mars, om "Bruk av celler og vev fra aborterte fostre" (NOU 1994:22, som enstemmig går inn for bruk under nærmere bestemte forhold). Møtet omfattet både innlegg om det etisk forsvarlige ved å anvende fostervev og om "fostervev og abort - to sider av samme sak?" (NKKF-leder *Rønnaug Aaberg Andresens* innlegg om det emnet er gjengitt *in extenso* annetsteds i bladet) samt paneldebatt om bruk av fostervev i kvinnepolitisk perspektiv.

Noe overraskende var det at skepsisen til å bruke fostervev til forskning og klinisk behandling er såpass sterk som den er, også der man prinsipielt er for fri abort. Som *Berit Vegheim* fra Kvinnefronten sa: "Man må kunne være for fri abort, men mot 'bruk' og nyttetenkingen." Fri abort er tydelig blitt mer problematisk for mange enn for bare noen år siden. Både samfunnet og fedrene fraskriver seg ansvar når avgjørelsen om abort overlates til kvinnen alene, mente flere.

"Det er vanskelig nok å leve med dagens aborlov, om ikke abort også skal bli brukt i forskningsøyemed," sa *Kristin Clemet* (H). Hun advarte mot de dobbelte signaler slik praksis kan gi, og for "skråplanperspektivet" og fikk støtte av flere. 'Bruk' later til å være en terskel mange nøler med å krysse. KrFs *Anita Apelthun Sæle* kalte det "en klatring i kunnskapens tre som jeg ikke vil godta". *Ingrid Vad Nilsen* (generalsekretær i Norges Kristne Råd, men her privatperson) mente bruk av fostervev vil føre til en avhumanisering av samfunnet som er langt større enn den evt. nytteverdien for forskningen. Hun mente at biskop Osberg, medlem av den enstemmige

NOU 1994:22, "har latt seg lure av medisinen". Nestleder i Human-Etisk Forbund, *Unni Minsås*, fremholdt plikten til å hjelpe medmennesker; når først en vanskelig bestemmelse om abort var tatt, kunne det være trøst i at fosteret kom andre til nytte.

Professor *Torbjørn Iversen* fra Kvinneklubben ved Haukeland sykehus i Bergen sa at "vi lurer befolkningen" om vi gir inntrykk av at bruk av fostervev redder liv: "Det vi bedriver, er ren forskning." Han mente, ut fra egen forskningsvirksomhet i et team ved Haukeland sykehus, at det kanskje er mer å hente ved bekjempelsen av f. eks Parkinsons sykdom ved å satse på genteknologi.

At gjengse vaksiner mot meslinger og røde hunder i utgangspunktet ble fremstilt ved hjelp av fostervev, er intet argument for å utvide bruken til f. eks. transplantasjoner ved Parkinsons sykdom, slik NOU 1994:22 leg-

ger opp til, mente Clemet. "Det må være lov å si at nok er nok, uten å måtte kunne si hvorfor."

Hva skjer så ved våre sykehus med aborterte fostre? Praksis er svært forskjellig, fra overføring til massegrav på kirkegård til mer skjødesløs behandling. "Det hender at forskerne forsyner seg rett ut av bøtta," sa rådgiver i Sosial- og Helsedepartementet, *Astrid Gjertsen*, medlem av arbeidsgruppen bak NOU 1994:22. Her trengs det retningslinjer og mer verdige forhold, mente Gjertsen.

Bioteknologinemda fortjener honnør for dette møtet som var et klart tegn på at man ser behovet for bred dialog om dette vanskelig etiske området. Klart signal også fra selve møtet denne Kvinnedagen: Enstemmigheten hos arbeidsgruppen bak NOU 1994:22 er ikke representativ for landskapet ute i samfunnet. UKJ

St. Paul menighetsskole er en katolsk grunnskole som drives med offentlig støtte i henhold til «Lov om tilskudd til private skoler».

Skolen har omlag 300 elever, 1.–9. klasse.

Et av skolens særkjenner er et markert antall fremmedspråklige elever.

I tilknytning til skolen drives barnehage, førskole og skolefritidsordning.

Et par midlertidige undervisningsstillinger eller årsvikariater kan bli ledige fra august 1995.

Nærmere opplysninger ved henvendelse innen 21. april.

St. Paul skole

Christiesgate 16, 5015 Bergen

Telefon: 55 32 28 80 - Telefax: 55 32 02 37

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG FOERSTER
Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

CARITAS INORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: 22 60 77 75
Gavekonto:
Postgiro: 0814 5 00 40 64 – Bank: 7041.05.13976

27

Pilgrimsreise til Fatima

10 dage til Fatima

Afrejse med bus fra Københavns Hovedbanegård

- den 7. maj 95 - kl. 8.00
- hjemkomst d. 17. maj. 95.

6 overnatning på Hotel Lux Mundi i Fatima. Hotel Lux ligger kun ca. 100 meter fra Helligdommen i Fatima.

- Prisen er for halvpension på dobbeltværelse.

Priskr. **3.800,-**

- Depositum kr. 1.500,- indbetales ved tilmelding.

Nærmere oplysninger:

- Pastor Benny Blumensaat
Tlf.: 42 52 64 25
- Maria Truelsen
Tlf.: 42 86 12 46

Vennlig hilsen

Pastor Benny Blumensaat

Skt. Pauls kirke

Køgevej 162

DK - Tåstrup

Tlf.: 095 45 42 52 64 25

"Det kunne være dejligt om der er nogle norske deltagere som vil med på turen!"

NANSENSKOLEN, Norsk Humanistisk Akademi, er et studiested for mennesker med ulike politiske, religiøse og kulturelle interesser. Skolen ønsker å bidra til en gjennomtenkning av hva som er menneskets vilkår i verden, hvilke verdier vi vil bygge våre liv på – og hvilke samfunnsformer som best kan ivareta disse verdiene.

Seminarer våren/sommeren 1995

NORSK KULTURELL IDENTITET I FORANDRING 4.-7. mai

Kurset vil fokusere på spenningen mellom det tradisjonelle og det moderne, og på spenningen mellom lokale, nasjonale og globale kulturuttrykk. Blant temaene er endring i matvaner, ferdighus, forbruksmønster, media og reklame. Kurset passer for alle med en pedagogisk interesse i spørsmål om kulturell identitet og hvordan kulturelle holdninger og verdier formes og formidles.

Påmeldingsfrist: 18. april.

EN GAVE TIL BARNET 11.-14. mai

Om religion og livssynsundervisning i norsk skole.

Om mål, innhold, organisering og metoder. Viktige tema belyses av forskere, pedagoger, foreldre, organisasjonsfolk, kunstnere og politikere.

Blant innleiderne er: Statsråd Gudmund Hernes, forfatter Tor Edvin Dahl, professor Robert Jackson, Maulana Muhammad Shahid Raza, høgskolelektor Sissel Østberg, instituttstyrer Erling Pettersen, rektor Inge Eidsvåg, professor Tarald Rasmussen.

Påmeldingsfrist: 15. april.

SKRIVEVERKSTED 19.-21. mai

Kurset er en blanding av foredrag, skriveoppgaver og gjennomgang av skrevne tekster. Kurset ledes av forfatterne Inger Elisabeth Hansen og Torgeir Schjerven.

Påmeldingsfrist: 1. mai.

SIGRID UNDET SEMINAR 24.-27. mai

Med utgangspunkt i Sigrund Undsets forfatterskap, setter vi lys på middelalderens klosterliv, helgener og sterke nonneskikkelser.

Påmeldingsfrist: 1. mai.

KUNSTKURS 21.-30. juli

Kurset gir en bred innføring i tegning, maling, grafikk, installasjon, aktegning og croquis. Det veksles mellom teoriundervisning og praktisk arbeid.

Søknadsfrist: 1. juni.

Program og nærmere informasjon fås ved henvendelse til:

Nansenskolen

NORSK HUMANISTISK AKADEMI

Nansenskolen,
Norsk Humanistisk Akademi
2600 Lillehammer
Tlf. 61 25 71 33

Liturgisk kalender

APRIL

- Lør 1 Jer 11,18-20/ Joh 7,40-53
(Norske Tidebønner - uke 1)
- Søn 2 5. SØNDAG I FASTEN -
Jes 43,16-21/ Fil 3,8-14/
Joh 8,1-11
- Man 3 Dan 13,1-9.15-17.19-30.33-62/
Joh 8,12-20
- Tir 4 4 Mos 21,4-9/ Joh 8,21-30
- Ons 5 Dan 3,14-20.91-95/ Joh 8,31-42
- Tor 6 1 MOs 17,3-9/ Joh 8,51-59
- Fre 7 Jer 20,10-13/ Joh 10,31-42
- Lør 8 Esek 37,21-28/ Joh 11,45-57
(Norske Tidebønner - uke 2)
- Søn 9 PALMESØNDAG
Palmevigsel: Luk 19,28-40
Messe: Jes 50,4-7/ Fil 2,6-11/
Luk 22,14-23,56
- Man 10 Jes 42,1-7/ Joh 12,1-11
- Tir 11 Jes 49,1-6/ Joh 13,21-38
- Ons 12 Jes 50,4-9/ Matt 26,14-25
- Tor 13 Skjærtorsdag Oljevigselsmessen -
Jes 61,1-9/ Joh Åp 1,5-8/
Luk 4,16-21
Påskens hellige triduum begynner
Aftenmessen til minne om Herrens hellige nattverd
2 Mos 12,1-14/ 1 Kor 11,23-26/
Joh 13,1-15
- Fre 14 Langfredag - **Faste og abstinens** -
Ingen messe Feiring av Jesu lidelsehistorie Jes 52,13-53,12/
Heb 4,14-16 & 5,7-9,
Joh 18,1-19,42
- Lør 15 Ingen morgenmesse
Påskemesseplikten oppfylles påskenatt el -dag.
Påskesnatt: 1 Mos 1,1-2,2/
1 Mos 22,1-18/ 2
Mos 14,15-15,1/ Jes 54,5-14/
Jes 55,1-11/ Bar 3,9-4,4/
Esek 36,16-28/ Rom 6,3-11/
Luk 24,1-12
(Norske Tidebønner - uke 1)
- Søn 16 PÅSKEDAG - Apg 10,34.37-43/
Kol 3,1-4 el 2 Kor 5,6-8/
Joh 20,1-9 (Alternativ til aftenmesse: Luk 24,13-35)
- Man 17 Apg 2,14.22-32/ Matt 28,8-15
- Tir 18 Apg 2,36-41/ Joh 20,11-18
- Ons 19 Apg 3,1-10/ Luk 24,13-35
- Tor 20 Apg 3,11-26/ Luk 24,35-48
- Fre 21 Apg 4,1-12/ Joh 21,1-14
- Lør 22 Apg 4,13-21/ Mark 16,9-15
(Norske Tidebønner - uke 2)
- Søn 23 2. SØNDAG I PÅSKETIDEN -
Apg 5,12-16/ Joh Åp 1,9-11a.12-13.17-19/ Joh 20,19-31
- Man 24 Apg 4,23-31/ Joh 3,1-8
- Tir 25 ST. MARKUS EVANGELISTEN -
1 Pet 5,5-14/
Mark 16,15-20
- Ons 26 Apg 5,17-26/ Joh 3,16-21
- Tor 27 Apg 5,27-33/ Joh 3,31-36

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon.*
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse. Festen til minne om Jesu nadverd.*
Langfredag: kl. 15.00 *Korsveilandakt.*
kl. 19.00 *Pasjonsgudstjeneste.*
Påskeaften: kl. 22.00 *Høymesse. Vigsel av påskelys og dåpsvann.*
1. påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. påskedag: kl. 11.00 *Sangmesse.*

Kristi Freds Kirke, Veståsen 18, Eikeli

- Palmesøndag: kl. 09.30 *Engelsk messe m/palmevigsel.*
Skjærtorsdag: kl. 17.00 *Engelsk messe.*
Langfredag: kl. 15.00 *Langfredagsliturgi, engelsk.*
1. påskedag: kl. 09.30 *Høymesse, engelsk*

ASKIM

Mariakapellet, Roald Amundsensgt. 4

- Palmesøndag: kl. 12.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 16.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 16.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 18.00 *Påskevigilien.*
1. Påskedag: kl. 12.00 *Messe.*
2. Påskedag: kl. 12.00 *Messe.*

BERGEN

St. Pauls kirke, Christiesgt. 18

- Palmesøndag: kl. 09.30 *Messe.*
kl. 11.00 *Høymesse.*
kl. 13.00 *Messe på vietnamesisk.*
kl. 18.00 *Kveldsmesse.*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Messe.*
kl. 20.00 *Sakramental tilbedelse. Tamisk.*
kl. 21.00 *Sakramental tilbedelse. Vietnamesisk.*
Langfredag: kl. 15.00 *Gudstjeneste.*
kl. 13.00 *Korsvei vietnamesisk.*
kl. 18.00 *Korsvei tamisk.*
Påskeaften: kl. 12.00 *Maitvelsignelse.*
kl. 23.00 *Midnattsmesse.*
1. påskedag: kl. 09.00 *Messe.*
kl. 11.00 *Høymesse.*
kl. 13.00 *Messe på spansk.*
kl. 18.00 *Messe.*
2. påskedag: kl. 11.00 *Messe.*
kl. 19.00 *Messe på tamisk.*

Messer og andakter på andre språk kunngjøres internt.

DRAMMEN

St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1

- Palmesøndag: kl. 10.00 *Fromesse.*
kl. 12.00 *Høymesse med vigsel av palmegrener*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Messe, etterpå tilbedelse.*
Langfredag: kl. 15.00 *Korsveilandakt, deretter gudstjeneste.*
Påskeaften: kl. 12.00 *Velsignelse av påskematen*
kl. 21.00 *Feiring av vigilien til minne om Herrens oppstandelse*
1. Påskedag: kl. 16.00 *Messe i Kongsberg.*
kl. 12.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 12.00 *Høymesse.*

FREDRIKSTAD

St. Birgitta kirke, St. Josephsgt. 17

- Palmesøndag: kl. 10.00 *Høymesse.*
kl. 18.00 *Messe.*
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 17.00 *Langfredagsliturgi. Økumenisk korsvandring i byen.*
Påskeaften: kl. 19.00 *Messe.*
1. Påskedag: kl. 10.00 *Høymesse.*
kl. 18.00 *Messe.*
2. Påskedag: kl. 10.00 *Høymesse.*

HALDEN

St. Peters kirke, Kristian Vs plass 1

- Palmesøndag: kl. 12.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 15.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 15.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 15.00 *Messe.*
1. Påskedag: kl. 12.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 12.00 *Messe.*

HAMAR

St. Torfinns kirke, Torvg. 113

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 17.00 *Høymesse og fotvasking.*
Langfredag: kl. 15.00 *Gudstjeneste.*
Påskeaften: kl. 22.00 *Påskevigilie.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

HØNEFOSS

St. Teresia kirke, Vesterngr. 5 B

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 15.00 *Langfredagsliturgi med vigsel av ild, påskelys og vann.*
Påskeaften: kl. 21.00 *Messe.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse..*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

KRISTIANSAND

St. Ansgar Kirke, Kirkegt. 3

Palmesøndag: kl. 11.00 Høymesse.
kl. 13.00 Messe.

Skjærtorsdag: kl. 19.00 Messe.
Langfredag: kl. 18.00 Langfredagsliturgi
Påskeaften: kl. 20.00 Påskevigilie.
1. Påskedag: kl. 11.00 Høymesse.
kl. 13.00 Festmesse.
kl. 18.00 Messe på Stella Maris.
2. Påskedag: kl. 11.00 Messe.
kl. 14.00 Messe på spansk.

LARVIK

St. Frans' kapell, Åsvn. 2

Palmesøndag: kl. 10.00 Høymesse med palmevigsel
Skjærtorsdag: kl. 17.00 Høymesse - etterfølgende agapemåltid
Langfredag: kl. 15.00 Langfredagsliturgi
Påskeaften: kl. 21.00 Påskevigilie
1. Påskedag: kl. 10.00 Høymesse

LILLEHAMMER

Mariakirken, Weidemannsgt. 3 A

Palmesøndag: kl. 18.00 Messe.
Skjærtorsdag: kl. 20.30 Messe m/fohvasking.
Langfredag: kl. 18.00 Gudstjeneste.
1. Påskedag: kl. 18.00 Messe.

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1

Palmesøndag: kl. 09.00 Fromesse.
kl. 10.30 Høymesse - Palmevigsel, prosesjon.
Skjærtorsdag: kl. 19.00 Høymesse.
Langfredag: kl. 15.00 Pasjonsgudstjeneste.
Påskeaften: kl. 23.00 Påskevake.
1. Påskedag: kl. 10.30 Høymesse.
2. Påskedag: kl. 10.30 Høymesse.

MOSS

St. Mikael kapell, Ryggevn. 24

Palmesøndag: kl. 10.00 Høymesse.
kl. 17.00 Messe.
Skjærtorsdag: kl. 19.00 Messe.
Langfredag: kl. 19.00 Langfredagsliturgi.
Påskeaften: kl. 21.00 Påskevigilie.
1. Påskedag: kl. 10.00 Høymesse.
kl. 17.00 Messe.
2. Påskedag: kl. 10.00 Messe.

OSLO

St. Olav Domkirke, Oslo

Palmesøndag: kl. 09.00 Fromesse på norsk.
kl. 11.00 Palmevigsel og høymesse: Palmevigselsseremonien på Vår Frelsers Gravlund 500 meter bak kirken sammen med Gamle Aker menighet (luthersk). Så går vi i prosesjon, hver til vår kirke.
kl. 13.00 Messe på polsk.
kl. 14.30 Messe på spansk.
kl. 16.00 Messe på kroatisk.
kl. 17.00 Way of the Cross (fillippinsk, engelsk).
kl. 18.00 Messe på engelsk.
Skjærtorsdag: kl. 14.30 Skjærtorsdagsmesse på tagalog, med fotvask (GOOD THURSDAY MASS).
kl. 16.30 Skjærtorsdagsmesse på vietnamesisk, med fotvask.
kl. 19.00 Skjærtorsdagsmesse på norsk v/ biskop Schwenger, med fotvask.
Eterpå Stille tilbedelse av Alterets Hl. Sakrament (Adoration of the Bl. Sacrament).
kl. 21.00 Lesning av Jesu avskjedstale til disiplene (Joh. 13,31-17).
21.45-ca. 02.00 Tilbedelse av Alterets Hl. Sakrament forskjellige språkgrupper har ansvar for hver sin tidsblokk.
Langfredag: kl. 15.00 Langfredagsliturgi /v. biskop Schwenger, med korshylling.
kl. 17.30 Langfredagsliturgi (vietnamesisk).
kl. 20.00 Langfredagsandakt for eritreere og etiopere.
Påskeaften: kl. 11.00 Velsignelse av påskemat (polsk).
kl. 18.00 Påskevigiliemesse (vietnamesisk).
kl. 20.30 Easter Vigil (tagalog).
kl. 23.00 Påskevigiliemesse, /v. biskopen
1. Påskedag: kl. 09.30 Fromesse på norsk.
kl. 11.00 Høymesse på norsk /v. biskop Schwenger.
kl. 13.00 Påskemesse på vietnamesisk.
kl. 14.30 Påskemesse på spansk.
kl. 16.00 Påskemesse på kroatisk.
kl. 18.00 Påskemesse på engelsk.
kl. 19.30 Påskemesse på polsk.
2. Påskedag: kl. 11.00 Høymesse på latin (alt unntatt lesninger o.l. på latin).
kl. 13.00 Messe på ungarsk.
kl. 14.30 Messe på portugisisk.
kl. 18.00 Messe på engelsk.

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4

Palmesøndag: kl. 09.35 Fromesse.
kl. 11.00 Familiemesse med vigsel av palmegrener og prosesjon.
Skjærtorsdag: kl. 19.00 Høymesse. Etter messen agapemåltid.
Langfredag: kl. 17.00 Langfredagsliturgi, lidelseshistorien.

Fre 28 (St. Peter Chanel). Apg 5,34-42/
Joh 6,1-15

Lør 29 Sta. Katarina av Siena.
Apg 6,1-7/ Joh 6,16-21
(Norske Tidebønner - uke 3)

Søn 30 3. SØNDAG I PÅSKETIDEN -
Apg 5,27b-32,40b-41/
Joh Åp 5,11-14/ Joh 21,1-19

MAI

Man 1 (Josef arbeideren). Apg 6,8-15/
Joh 6,22-29

Tir 2 St. Athanasius. Apg 7,51-8,1/
Joh 6,30-35

Ons 3 SS. FILIP OG JAKOB -
1 Kor 15,1-8/ Joh 14,6-14

Tor 4 Apg 8,26-40/ Joh 6,44-51

Fre 5 Apg 9,1-20/ Joh 6,52-59

Lør 6 Apg 9,31-42/ Joh 6,60-69
(Norske Tidebønner - uke 4)

Søn 7 4. SØNDAG I PÅSKETIDEN -
Apg 13,14,43-52/
Joh Åp 7,9,14b-17/ Joh 10,27-30

Man 8 Apg 11,1-18/ Joh 10,1-10

Tir 9 Apg 11,19-26/ Joh 10,22-30

Ons 10 Apg 12,24-13,5/ Joh 12,44-50

Tor 11 Apg 13,13-25/ Joh 13,16-20

Fre 12 (St. Pancratius). (SS. Nereus og
Achilleus). Apg 13,26-33/
Joh 14,1-6

Retretter med Br. Andrew

(retrettene holdes på engelsk)

28.4 - 1.5:

Skarsjø ved Randsfjorden.
Pris. kr. 1.200

Opplysninger og påmelding:
Berit Børresen, Skøyen Terr. 35,
0276 Oslo
Tel.: 22 50 74 35

5.5 - 7.5:

Voss. Pris kr. 750

Opplysninger og påmelding:
Eli Werner, St. Paul skole,
Christiesgt. 16, 5015 Bergen
Tel.: 55 32 78 80

Påmeldingsfrist
for begge retretter:
7. april

Bønnens apostolat i april:

At lokalsamfunnet må ta imot og integrere flyktninger som har måttet forlate sitt land.

At FNs toleranseår må bidra til økt respekt for andres overbevisning landene imellom og mellom religiøse grupper.

Neste nr. av St.Olav:

75 år?

Intervju med Rolf Sand ved Jan Chr. Mollestad

Teologernas revolt!
av Gunnel Vallquist

Apostlenes oppstandelsestro
av Anne Helene Utgård

Rapport fra Filippinene
av Erwin Müller

Hildegard av Bingen
ved Olav Egil Aune

Bokanmeldelser ved:
Liv Bliksrud,
Albert Raulin
Brian McNeil

Ny vri på fasten?

John Ryan

“Saken er den, kjære sogneprest, at min kone og jeg har bestemt oss for at i år skal vi gi avkall på å gi avkall på noe . . .”

Påskeaften: kl. 22.45 *Påskennattsvigilien.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

St. Dominikus Kirke, Neuberggt. 15
Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon.*

Onsdag før Skjærtorsdag: kl. 20.00 *Matutin.*
Skjærtorsdag: kl. 09.00 *Laudes.*
kl. 18.30 *Høymesse.*
kl. 21.30 *Lesning av Jesu avskjedstale til disiplene.*

Langfredag: kl. 22.00 *Matutin.*
kl. 09.00 *Laudes.*
kl. 17.00 *Pasjonsgudstjeneste.*

Påskeaften: kl. 20.00 *Matutin.*
kl. 09.00 *Laudes.*
kl. 23.00 *Påskevigilien.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

Lunden kloster, Øvre Lunden 5
Palmesøndag: kl. 10.00 *Palmevigsel og høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Høymesse.*
kl. 21.00 *Lesning av Jesu avskjedstale. Tilbedelse til midnatt.*
Langfredag: kl. 16.00 *Langfredagsgudstjeneste.*
Påskeaften: kl. 23.00 *Påskevigilie med høymesse.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 10.00 *Høymesse.*

PORSGRUNN
Vår Frue kirke, Olavsgt. 19
Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse m/prosesjon.*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Høymesse. Agapamåltid etter messen.*
Langfredag: kl. 15.00 *Pasjonsliturgi.*
Påskeaften: kl. 20.00 *Påskevigilie.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
kl. 09.00 *Messe på Rjukan.*
kl. 13.00 *Messe på Vietnamesisk.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

STAVANGER
St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8
Palmesøndag: kl. 09.30 *Messe på engelsk.*
kl. 11.00 *Messe.*
kl. 16.00 *Messe på tamilsk.*
Skjærtorsdag: kl. 17.00 *Messe på engelsk.*
kl. 19.00 *Messe m/gregoriansk sang.*
Langfredag: kl. 15.00 *Pasjonsliturgi.*
Påskeaften: kl. 21.00 *Messesang og lesning på vietnamesisk.*
kl. 23.00 *Påskennattsmesse.*
1. Påskedag: kl. 09.30 *Messe på engelsk.*
kl. 11.00 *Messe.*
kl. 13.00 *Messe.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*
kl. 11.00 *Messe i Egersund. (Metodiskirken)*
kl. 13.00 *Messe på polsk.*

TROMSØ
Vår frue kirke, Storgt. 94
Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 20.00 *Aftengudstjeneste.*
Langfredag: kl. 17.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 21.00 *Påskennattsfeiring.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Pontifikalmesse.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*

TRONDHEIM
St. Olav kirke, Schirmersgt. 1
Palmesøndag: kl. 09.00 *Fromesse.*
kl. 11.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 08.00 *Matutin og Laudes*
kl. 19.00 *Høymesse og tilbedelse frem til midnatt.*
Langfredag: kl. 08.00 *Matutin og Laudes*
kl. 18.00 *Feiring av Herrens lidelseshistorie.*
Påskeaften: kl. 08.00 *Matutin og Laudes.*
kl. 23.00 *Påskennattsliturgi.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*

TØNSBERG
St. Olav kirke, Botnegt. 22
Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 09.00 *Matutin.*
kl. 17.00 *Høymesse. Agapemåltid i menighetslokalet.*
ca. kl. 19.30 *Lesning av Jesu avskjedstale til apostlene.*
Langfredag: kl. 09.00 *Matutin.*
kl. 15.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 09.00 *Matutin.*
kl. 23.00 *Påskevigilie.*
1. Påskedag: kl. 10.30 *Laudes.*
kl. 11.00 *Høymesse.*
kl. 13.00 *Messe på vietnamesisk.*
kl. 17.00 *Messe i Sandefjord.*
kl. 11.00 *Vietnamesisk messe.*

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Albert Raulin o.p.

Liv Greni

Gunnel Vallquist

Bernt Eidsvig

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 200,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Messens tekster for DEN STILLE UKE etter norsk missale, h. kr. 25,-.

P. Claudel: Korsets vei, ib. kr. 49,-.

Moder Teresa/Broder Roger: Meditasjoner over korsveien, h. kr. 110,-.

Håkon Harket: Det annet kinn. Betraktninger over påsken. Ill. av Gro Eriksson Stoll, ib. kr. 175,-. En fin gavebok til konfirmantene.

Thomas Aquinas: Meditations and Readings for Lent, h. kr. 60,-.

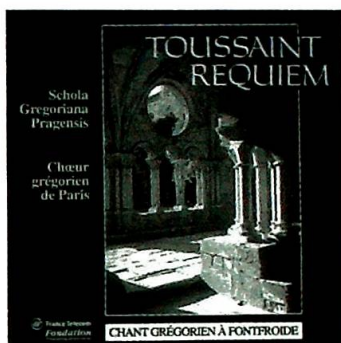
The Easter Spirit. En antologi av prosa og poesi som gjenspeiler dramaet i den stille uke og påsken, h. kr. 125,-.

1. kommunion og konfirmasjonen nærmer seg og vi har gavene!

ÅPNINGSTIDER:

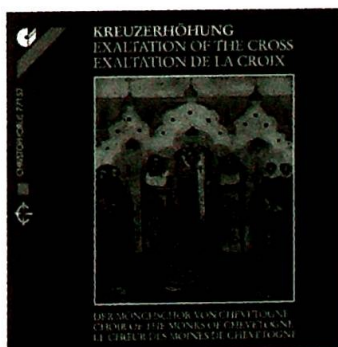
Man.–fredag: 10–17

Lørdag: 10–14

TOUSSAINT - REQUIEM
Schola Gregoriana Pragensis
Chœur grégorien de Paris
Pris: kr. 180,-

**Cherubini: Requiem -
In Paradisum**
Das neue Orchester,
Chorus Musicus, Køln
Pris: kr. 169,-

**Exaltation de la Croix -
(Korsets opphøyelse) -
sumget av munkene ved
Chevetogne-klosteret i
Belgia**
Pris: kr. 169,-

Blikk på tiden

En beduiner ved Dødehavet

Vi er på jakt etter Ordet, det som opplyser alle mennesker - også dem som ikke vet hvem han er. Vi skrur tiden tilbake til 1968. Bli med på en sykkeltur i Israel. Det er i begynnelsen av juni. Varmen er plagsom for en nordbo. Jeg svetter verre og øser i meg litervis med vann. Jeg når frem til Jerusalem. Blir en uke der. Sykler så nedover den slyngede veien til Dødehavet. Jeg befinner meg nå 400 meter under Middelhavets overflate.

Det er trykkende hett her på denne tid av året. Svetten siler - også når jeg bare sitter eller står. Turen går sydover langs vestbredden av Dødehavet. Jeg sliter meg frem til ruinene av Qumram, hvor essenersamfunnet hadde sitt hovedsenter før og etter Kristi tid. Jeg besøker musseet like ved. Dagen tar til å helle. Det er for sent å sykle tilbake til Jerusalem. Jeg ser meg omkring etter et nattkvarter.

Museumsdirektøren sier jeg kan få sove på det flate taket til bygningen. Men han advarer mot det han kaller Jeriko-myggen. Den kommer settende når mørket faller på, sier han. Når den biter, blir det stygge merker på huden, det tar måneder før de forsvinner. Det er sikrest å rulle seg inn i et ullteppe som dekker kropp og hode. Jeg tenker med gru på natten og heten.

Han presenterer meg for en ung beduiner, han skal hjelpe meg med å finne meg til rette. Beduineren er en hyggelig kar. Smilende vennlig tar han meg med opp på taket. Han kan noen få ord engelsk. Når de er oppbrukt, samtaler vi med hender og føtter. Han spør om jeg er sulten. Jeg

forklarer at jeg har glemt å ta med niste på turen, og at jeg gjerne vil ha litt saueost med olivenolje på og litt brød. Han smiler, nikker og forsvinner. Jeg venter utålmodig. Det var da svært så lang tid det tar!

Etter halvannen time kommer han smilende tilbake. Forteller at han har kjøpt mat i en beduinerleir et godt stykke unna. Jeg vil betale for meg, men det får jeg ikke. Jeg er hans gjest. Nå er det bare å forberede meg på den natlige tortur. Om knapt en time vil mørket stupe seg over Dødehavet og Judeas øde fjell. Jeg tar frem ullteppet og gruer for en søvnløs natt. Den unge beduiner vinker avvisende. Han kommer bort til meg med et digert myggnett som trekkes over kropp og hode. Det er det han selv bruker når han sover om natten, det skal altså jeg ha. For jeg er hans gjest. Selv vikler han et ullteppe rundt seg. Slik vil han ha det. Det er han som skal svette i natt. Men før han legger seg til ro, skritter han bort til kanten av taket, vender seg mot Mekka og forretter sine muslimske bønner. Ordene er ubegripeli-

ge, men kroppsspråket desto klarere. Han bøyer seg gjentatte ganger i henviselse for Allah - så pannen berører takets overflate.

Jeg skammer meg litt der jeg ligger i myggnettet og mumler søvnløse min aftenbønn - vel beskyttet mot Jeriko-myggen, som nå, i ly av mørket, går til stormangrep. Alle konturer av hus og natur forsvinner. Det eneste som er å se i svarte natten, er søkelysene fra israelsk og jordansk bredd. De sveper hvileløst over Dødehavet.

Ved daggry våkner jeg av skritt. Min muslimske venn forretter atter sine bønner. Vi spiser frokost sammen. Snart må jeg ta avskjed. Men før det spør jeg for siste gang om jeg ikke kan få betale for meg. Ikke tale om. Jeg var hans gjest.

To mennesker - som dyrker den samme Gud på forskjellig vis - har knyttet vennskap på tvers av religiøse skillelenjer. Dengang var det å ta og føle på at det guddommelige Ordet opplyser hvert menneske på jord - også en fattig beduiner ved Dødehavet.

Pilegrim

